

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 8 · 22. oktober
Sesjonen 2025–2026

Møte onsdag den 22. oktober 2025 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 8):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten [10:00:10]: Representanten Kjersti Toppe vil framsette et representantforslag.

Kjersti Toppe (Sp) [10:00:26]: På vegner av meg sjølv vil eg fremja eit forslag om ein konkret og tidfesta opptrappingsplan for utvikling av distriktpsikiatriske senter.

Presidenten [10:00:40]: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:00:47]

Muntlig spørretime

Presidenten [10:00:49]: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Astri Aas-Hansen og Kjersti Stenseng vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Jon Engen-Helgheim.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:01:13]: Mitt spørsmål går til justisministeren: I ukene før statsbudsjettet ble lagt fram, har det gått av to håndgranater i sentrum, kastet av tenåringer. Fire gutter mellom 12 og 15 år er siktet etter en skyteepisode i Sarpsborg. En 13-åring har knivstukket en annen 13-åring på Haugerud, og en 14-åring har blitt kuttet i ansiktet med kniv på Stovner. Nærmest daglig har vi fått nyhetsvarsler om kniv- og skyteepisoder.

Til tross for at kriminaliteten blir stadig grovere og mer alvorlig, klarer knapt regjeringen å bevilge nok penger til politiet til å dekke lønns- og prisveksten. Politiets Fellesforbund har etter budsjettframleggelsen vært tydelig på at kriminalitetsbekjempelsen kommer til å bli dårligere med dette forslaget til statsbudsjett. Til tross for at bevilgningene til politiet knapt dekker lønns- og prisveksten, sier justisministeren på regjeringens egne nettsider at hun forventer å se resultater av pengene vi prioriterer.

Hvilke resultater mener statsråden det er naturlig å forvente når politiets budsjett i stor grad blir spist opp av pris- og lønnsvekst, utover at kriminalitetsbekjem-

pelsen kommer til å bli dårligere, som Politiets Fellesforbund har påpekt?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:02:32]: De resultatene som regjeringen og jeg forventer å se, er at vi i større grad får bekjempet kriminalitet, og at vi i større grad får sikret trygghet for folk. Siden Støre-regjeringen overtok i 2021, er det en økning på politibudsjettet på 6,5 mrd. kr, 6 500 mill. kr, med det som nå er lagt fram. Det er en økning på 31 pst. Politiet har stått i, og står i, en krevende økonomisk situasjon. Kriminalitetsutviklingen er også utfordrende for politiet, både med de organiserte kriminelle nettverkene og med den sikkerhetspolitiske situasjonen. Jeg legger ikke skjul på at politiet står i en krevende situasjon. Samtidig er det sånn at store bevilgninger er gitt, og de blir videreført også med dagens budsjettfor-slag. Der legges det også inn rett over 400 mill. kr, som vil gi et økt handlingsrom. Det må kunne forventes at dette har en effekt på politiets kriminalitetsbekjempelse.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:03:51]: Da forstår jeg at justisministeren mener at Politiets Fellesforbund tar feil når de sier at det ikke er noen satsing, og at kriminalitetsbekjempelsen kommer til å bli dårligere.

Mens det i Sverige har blitt 1 863 flere politiansatte mellom 2022 og 2024, har det i Norge blitt 217 færre politiansatte. Riktignok har det blitt en noe høyere konsentrasjon av politifolk i Oslo, men også i Oslo vil det være færre politifolk hvis man ser det i sammenheng med befolkningsutviklingen. Mener statsråden at politiet blir bedre eller dårligere rustet til å møte den stadig grovere og mer omfattende kriminalitetsutviklingen når det ble 217 færre politifolk i Norge mellom 2022 og 2024 – under denne regjeringen?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:04:47]: Det er flere politiansatte på jobb i politiet i Norge enn det noensinne var med FrP i regjering. Det er helt klart at vi trenger politifolk for å ha et godt politi, og vi trenger politifolk som er politihøgskoleutdannet. Det vi ikke trenger, er kortsiktig styring og at en står her og har altfor stor oppmerksomhet på innsatsfaktorer.

Jeg har sagt det før, og jeg gjentar det: Hvis politiet skal være best mulig i stand til å løse det komplekse samfunnsoppdraget som de har, og de også skal ha god økonomistyring, må vi trekke oss litt unna. Vi må gi dem mulighet til langsiktighet og god planlegging. Vi må stole på operative vurderinger. Vi må stole på politifaglige råd. Vi kan ikke drive og fortelle politiet hva de skal gjøre, med hvem og hvor. Vi må kreve resultater, men det å styre på innsatsfaktorer skiller FrP fra Arbeiderpartiet.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:05:54]: Jeg er litt glad for at vi skiller oss der vi ønsker å bevilge mer pen-

ger, sånn at politiet får de ressursene de trenger til å utføre det samfunnsoppdraget de har. Det er ikke snakk om noen detaljstyring på hva de skal gjøre, men når politiet sier at de må kutte i forebyggende arbeid fordi de ikke har rammer til det, er det klart at vi må bevilge de midlene som trengs.

I forrige uke var Sveriges justisminister, Gunnar Strömmer, ute og advarte om at Norge ikke måtte gå i den samme fella, vi måtte ikke ha den samme naive tilnærmingen, og vi måtte møte dette på en annen måte når vi står der med bomber, granater, skytinger og rekruttering av barn og unge inn i kriminelle nettverk. Han mener at Sverige har gjort en rekke feil.

Spørsmålet er om justisministeren nå vil lytte til den svenske justisministeren, som advarer om at man hadde for milde tiltak og for milde straffer i Sverige.

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:07:00]: Når representanten sier at det er et skille mellom FrP og Arbeiderpartiet og trekker fram mer penger sånn at politiet kan løse samfunnsoppdraget de har, er det noe annet enn det jeg sa. At en skal ha mer penger og bedre ressurser for å løse et samfunnsoppdrag, er noe annet enn å gå inn og fortelle politiet hvor mange ansatte de skal ha med hvilken bakgrunn. Det er to forskjellige ting.

Så til spørsmålet knyttet til den svenske justisministeren: Det den svenske justisministeren, svensk politi og andre har vært tydelige på gjennom år, er at vi må se hva som har skjedd i Sverige, så vi ikke kommer dit i Norge. Det er hovedgrunnen til at regjeringen har bevilget 600 mill. kr til politiet, som er en kraftsatsing for å få bukt med de kriminelle nettverkene for at de ikke skal få fotfeste i Norge, og for at de ikke skal rekruttere barn og ungdom til kriminalitet.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:08:03]: I gårshagens redegjørelse til Stortinget om kriminalitetsbildet sa statsråden:

«Manglende anerkjennelse, selvopplevd ekskludering og diskriminering kan være viktige motivasjonsfaktorer for å la seg rekruttere til gjengfellesskap.»

Det kan med det høres ut som om det er vårt samfunn som er så diskriminerende og ekskluderende at det bidrar til at f.eks. langt flere innvandrerungdommer lar seg rekruttere til det ministeren kaller gjengfellesskap – som jeg kanskje ville kalt kriminelle bander.

Jeg lurer på: Hvor stor del av skylden mener ministeren at samfunnets ekskludering og diskriminering har for den økende ungdomskriminaliteten spesielt blant innvandrerungdom?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:09:03]: Hvis vi ikke tør å gå inn og se på hvem som begår kriminalitet, hvorfor en begår kriminalitet, hvem som rekrutteres til kri-

minalitet, hva som er beveggrunnen for å gå inn i det, og hvordan disse rekrutteringsprosessene foregår, vil vi ikke kunne bli bedre på å både forebygge kriminalitet, avdekke kriminalitet, oppdage kriminalitet og oppklare kriminalitet.

Det at vi, som representanten sier, kjenner til motivasjonsfaktorer, og at vi vet hva som er ekskluderende, eller hva som gir utenforskap, er viktig nettopp for å kunne bli bedre i kriminalitetsforebyggingen. Så kan jeg erkjenne at det at jeg sier dette, kanskje ikke gjør så stort inntrykk, men politiet selv er jo de fremste til å understreke at vi må være klar over hvilke sårbarhetsfaktorer som gir en særlig risiko for kriminalitet.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:10:04]: Jeg føler ikke helt at det var et svar på spørsmålet om i hvor stor grad det er vårt samfunn som ved vår ekskludering og diskriminering gjør ungdom mer kriminelle. Men la nå det ligge. Dette ble også sagt av statsråden i går:

«Forebygging handler om å ta tak i de faktorene vi vet er av betydning. Fattigdom, egne voldserfaringer og fravær av trygge voksne øker sannsynligheten for at barn og unge havner i kriminalitet.»

Det er lite som tyder på at fattigdom gjør noen mer kriminelle, men flere av disse andre faktorene kan det nok være bred enighet om. Jeg lurer på om statsråden ser at det også kan være andre forebyggende tiltak som kan ha effekt, som f.eks. redusert innvandring, innlåsing i de verste tilfellene, fotfølging av de kriminelle og straffer med en viss preventiv effekt.

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:11:02]: Ja, jeg ser virkelig at vi må satse på både forebygging i bredt og mer målrettet forebygging, som f.eks. det representanten trekker fram med én-til-én-oppfølgning. Jeg ser også, og jeg har virkelig troen på, at straffer har en forebyggende effekt. Det er hele grunnen til at vi i Norge straffer. Det er jo for å forebygge ny kriminalitet.

Og så, når det gjelder barn og unge, er jeg helt tydelig på at det som virkelig gir en effekt, er at straffene kommer raskt, og at de har et klokt innhold som nettopp gir en mulighet for å få det barnet ut av den kriminelle løpebanen. Derfor er det viktig at denne regjeringen sammen med Stortinget har fått på plass enda bedre straffereaksjoner i straffeloven, hvor en bl.a. kan kombinere ubetinget fengsel med ungdomsstraff.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:12:06]: Det er svært få ungdommer som får inngripende tiltak, som kontaktforbud, oppholdsforbud eller pålagt oppholdssted, som en del av sin straff. Av 198 saker fra september i fjor var det kun i ni saker det var idømt kontaktforbud overfor den fornærmede. Det er benyttet oppholdsforbud i to av disse sakene, mens det er ingen som f.eks.

har blitt idømt pålagt oppholdssted. Det framstår dermed som om tiltak som beskytter samfunnet og ofrene og er noe mer inngripende overfor den kriminelle, svært sjelden blir brukt mot dem som er under 18 år.

Synes statsråden at omfanget av virkemidler som beskytter samfunnet og ofrene, gjenspeiler alvorlighetsgraden i dagens kriminalitetsbilde?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:12:58]: Ja, når det gjelder omfanget, i betydningen alle de virkemidlene en har i henhold til straffeloven, og som en kan putte inn i en straffereaksjon, eller som en fra påtalemyndighetens side kan ilegge, f.eks. knyttet til det å begrense hvilke områder et barn kan bevege seg på, synes jeg vi har mange virkemidler og god fleksibilitet. For å få best mulig straff – en straff som er best mulig tilpasset og mest mulig forebyggende – er en også avhengig av at kommunene bidrar til å gi et innhold i straffen.

Når en trekker fram at det er svært få som dømmes – det ble bl.a. nevnt ni saker, men jeg klarte ikke å notere ned alle tallene representanten kom med – er det domstolen som dømmer. Jeg kan ikke gå inn og overprøve domstolens avgjørelser i konkrete saker. Det jeg kan si, og som jeg allerede har svart, er at virkemidlene i straffeloven er bra. Hvis vi trenger flere, er jeg den første til å si at det skal vi utrede og fremme forslag om for Stortinget.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [10:14:10]: Tallene fikk jeg i et skriftlig svar på et skriftlig spørsmål fra justisministeren i forrige uke. Der kan man finne tilbake til dem, hvis man lurte på det. Jeg er ikke på jakt etter at statsråden skal overprøve dommer, men om vi har et nivå på reaksjonene som gjenspeiler alvorligheten. Jeg har tidligere påpekt at etter at vi i 2014 innførte svært milde reaksjonsformer i form av ungdomsoppfølging og ungdomsstraff, begynte ungdomskriminaliteten å stige fra året etter, altså 2015. Så har det steget mer og mer for hvert år. Dette var en påstand justisministeren avviste i går. Hun advarte også mot symboltiltak i møte med den alvorlige situasjonen. Jeg antar at det var adressert til FrP. Da vil jeg spørre: Mener statsråden at det er symboltiltak når FrP fremmer forslag som er noe strengere, men som både Danmark og Sverige sier de har lyktes med, f.eks. strengere straffer, mer overvåking av kriminelle nettverk osv.?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:15:16]: Jeg setter stor pris på å få konkrete forslag fra alle politiske partier, også fra FrP, når det gjelder hva som kan gjøres for å få til enda bedre både forebygging og bekjempelse av kriminalitet. Utfordringen min er at det skorter på konkrete forslag til dette.

Strengere straffer: Hva menes med strengere straffer? Vi er ikke fremmede for å øke strafferammene der

det trengs. Det er det jeg mener er forskjellen på å gjøre en innsats som virker, og det å drive med symbolpolitikk. Derfor sier vi at vi skal ha økt strafferamme for f.eks. bæring av kniv på offentlig sted.

Geir Pollestad (Sp) [10:16:08]: Sjølv sagt skulle me ønskt at me i dag kunne stilla spørsmål til statsministeren eller finansministeren om statsbudsjettet, men me får konsentrera oss om den delen som gjeld Justisdepartementet.

Mange opplever utryggleik, og mange er bekymra for kriminalitetsutviklinga som me ser. Senterpartiet er oppteke av tryggleiken til folk, og me meiner at eit velfungerande og tilstadeverande politi i heile Noreg er viktig. Meiner justisministeren at det statsbudsjettet som er lagt fram, er godt nok til å møte dei utfordringane som me står overfor, og dei oppgåvene som politiet skal løysa? Eller vil det verta teke positivt imot i Politi-Noreg dersom Senterpartiet gjennom budsjettforhandlingane lukkast med å styrkja politibudsjettet?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:17:01]: Jeg må først si til representanten at jeg er glad for at han når han sier at han skulle ønske, også sier at han får konsentrere seg om meg, og at han ikke f.eks. sier ta til takke med meg – så takk for det. (Munterhet i salen.)

Så til spørsmålet: Det er klart at politiet, som alle andre i samfunnet og alle andre sektorer i samfunnet, fort vil mene at en gjerne skulle hatt litt til. Det betyr ikke at jeg ikke mener at regjeringen har lagt fram et godt budsjett – også fordi at sammen med Senterpartiet har Støre-regjeringen virkelig foretatt styrkinger av politiet, gjennom hele perioden fra 2021. Dette er jo et handlingsrom som kommer på toppen av det som er blitt bevilget av Stortinget etter budsjettframlegg fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet sammen.

Abid Raja (V) [10:18:12]: Statsråden har anslått at det er ca. 200 unge på landsbasis som begår gjentatte lovbrudd. De fleste av disse barna har vokst opp i fattige familier. Urovekkende mange av dem har selv blitt utsatt for oppdragervold og nabolagsvold og har store, sammensatte utfordringer. Dette er barn vi som samfunn har sviktet i å fange opp. Dette er barn som har vokst opp med omfattende behov for hjelp og tett oppfølging. Nå, iallfall, kan vi gi dem det. Nå har vi muligheten til å gjenopprette vår svikt. Men tett én-til-én-oppfølging koster. De 90 mill. kr som regjeringen har satt av, strekker åpenbart ikke til. Hvorfor fortjener ikke disse barna, deres ofre, begge siders familier og vi som samfunn at dette fullfinansieres?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:19:00]: Jeg deler representantens beskrivelse av hvordan mange av disse

barna har det. Jeg synes det er virkelig ille at vi som samfunn ikke mye tidligere klarer å komme inn og forebygge at det blir som det blir. Vi vet at særlig vold i nære relasjoner, som representanten pekte på, er en stor sårbarhetsfaktor. Det er alvorlig kriminalitet i seg selv, og det er også en av risikofaktorene for at en utsetter andre for kriminalitet. At vi må inn i bredden her, er jeg helt enig i. Én-til-én-oppfølging er noe som vi vet virker. Derfor ruller regjeringen dette ut. Vi har fått det på plass i Oslo, i samarbeid med Oslo kommune, vi har fått det flere steder i landet, og i statsbudsjettforslaget nå er det ytterligere kommuner hvor vi foreslår én-til-én-oppfølging.

Presidenten [10:20:01]: Vi går til neste hovedspørsmål.

Mahmoud Farahmand (H) [10:20:20]: Halvannet år har gått siden Arbeiderpartiets nestleder Brenna og daværende justispolitisk talsperson Tajik skulle knekke ryggen på gjengene. I mellomtiden har svenske kriminelle nettverk etablert seg i samtlige av landets politidistrikter. Trusselen fra organisert kriminalitet har aldri vært større. Oppklaringsprosenten stuper. Ungdomskriminaliteten øker og blir mer alvorlig.

Et av Arbeiderpartiets mange valgkamplofter, eller slagord, var «trygghet for framtiden». Jeg håper man har tenkt å innfri dette uten mye krangling i mediene. I fire år har regjeringen utvist en slående naivitet og mangel på handlekraft mot det som faktisk truer Norge. Jeg tror ikke trygghet er det folk forbinder med situasjonen i Norge i dag.

Det er fortsatt flere hundre færre politifolk i distriktene. Forebyggende enheter reduseres og legges ned. Jeg vet at justisministeren er opptatt av forebygging, men når man snakker med politiet i Vestfold, sier de at de må legge ned forebyggende enhet på grunn av budsjettssituasjonen. Det er ingen nye regler for deling av informasjon på tvers av barnevern, politi, kommuner og skoler. Hurtigspor for utvisning av dømte gjengkriminelle har det heller ikke skjedd noe med. Selv om Høyres forslag om strengere straffer for våpenbruk omsider fikk gjennomslag i denne sal, har det ikke skjedd noe. Det er heller ikke innført et nasjonalt hurtigspor i domstolene for unge lovbrytere, på tross av marsjordre fra en samlet sal her. Arbeiderpartiet har selv tatt til orde for et exit-program – og det vet jeg også statsråden er opptatt av – for gjengkriminelle. Men hva har de gjort? Jo, de har strupt støtten til landets eneste nasjonale exit-program.

Vi i Høyre lover å støtte alle disse tiltakene, og vi har enda flere egne tiltak som vi vil komme tilbake til. Når kan vi vente oss et tiltak som faktisk reparerer skadene som har skjedd de siste fire årene? Jeg lurer på det, og jeg tror et samlet storting også lurer på det.

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:22:05]: Det er alvorlig å se hvordan internasjonale, organiserte kriminelle truer hele Europa. Det er en av de største truslene i Europa. Det er alvorlig å se hvordan den sikkerhetspolitiske situasjonen virkelig utfordrer oss som land, og også politiet. Dette treffer jo, som representanten vet, politiet i størst grad. Det er alvorlig å oppleve, som vi har gjort nå de siste ukene, at det kastes granater, at barn rekrutteres på sosiale plattformer til kriminalitet, og at de utnyttes av kyniske bakmenn. Det er en alvorlig situasjon.

Det er også sånn at politiet har rustet seg for dette. Når det gjelder de kriminelle nettverkene, har politiet fenomenkunnskap, de har internasjonalt samarbeid, de har god etterretning, og de har rigget seg godt i Norge nå, særlig som følge av at en har hatt en kraftsatsing på 600 mill. kr. At en klarer å ha en ordentlig satsing inn mot nettverkene, mot bakmennene, vil også få betydning for kriminaliteten der ute.

Jeg vil ikke si det er riktig at disse nettverkene har etablert seg i samtlige politidistrikter, som representanten sier, men vi ser at de har vært eller er til stede i samtlige politidistrikter. Det vi må sikre nå, er at de ikke klarer å etablere seg og overta markeder. Vi skal både bekjempe den organiserte kriminaliteten som er vår egen, for å kalle den det, og vi skal også forhindre at de kriminelle utenlandske nettverkene klarer å få fotfeste i Norge. Det krever en bred satsing, og jeg er glad for at vi står sammen om det.

Mahmoud Farahmand (H) [10:24:05]: Jeg takker for svaret. Vi har felles forståelse av situasjonen, men jeg er ute etter tiltakene. Jeg hører ikke noe om tiltak, og det er litt av utfordringen. Noe av det som har blitt trukket fram fra Danmark, som har fungert, er informasjonsdeling mellom etatene. Det påpeker politiet, det påpeker barnevernet, og det påpeker kommunene; de trenger denne informasjonsdelingen tverrfaglig for å få løst problemet før det blir større enn det trenger å bli. Der har man ikke gjort noe. Det er mye arbeidsgrupper og trege prosesser, men fasiten forblir at det skjer svært lite. Da er mitt spørsmål til statsråden: Vil statsråden så fort som mulig sørge for at det blir mulig med informasjonsdeling mellom relevante etater med relevante opplysninger om dem som på sett og vis er i faresonen?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:25:01]: Jeg kunne selvfølgelig falt for fristelsen til å ramse opp alle tiltakene, enten det er lovendringer, struktur, hurtigspor, én-til-én eller hva som helst og hvilke midler som har fulgt med. Det skal jeg ikke gjøre, for jeg regner med at representanten kjenner til det.

Når det gjelder infodeling, jobber vi i to spor. Det ene er – det ble vist til Danmark og infohus og det britis-

ke MARAC – infodeling på tvers knyttet til enkeltpersoner. Det er det en ekspertgruppe som utreder. Dette må ses i sammenheng. Derfor er det viktig, som flere påpeker, at de får den tiden de trenger. De leverer i juni neste år. Men så ser en at det er et ganske greit handlingsrom innenfor de lovhjemlene vi har i dag, og derfor er det viktig igjen og igjen å minne om, enten det er politi, helse, barnevern, skole eller andre, at det er rom for å snakke sammen og samarbeide til det beste for barna.

Mahmoud Farahmand (H) [10:26:05]: Takk for svaret. Det er rom innenfor lovhjemlene, men all den tid det ikke brukes, hjelper det svært lite med det rommet. Det er det viktig å påpeke. Noe av det vi har snakket mye om i løpet av den siste tiden, er nasjonalt hurtigspor i domstolene. Statsråden påpekte i svar på forrige spørsmål at hastigheten på reaksjonen – fra handling til reaksjon – er avgjørende. Dette må være til stede i alle landets politidistrikt. Men heller ikke her har Arbeiderpartiet fulgt opp den marsjordren som kom fra et samlet storting. Det skulle ha vært på plass i alle landets politidistrikter innen 2026, altså om noen måneder, men regjeringen følger heller ikke opp dette vedtaket. Unge kriminelle må få rask og streng reaksjon. Der er vi helt enige. Hvorfor følger ikke regjeringen opp de tiltakene man vet monner, som dette tiltaket – et hurtigspor i domstolene? Mener man at det er så lite ungdomskriminalitet at man kan vente med det?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:27:03]: Vi er skjønt enige om betydningen av å få på plass et hurtigspor, som representanten vet ikke kun er domstolen, men det er hele kjeden som er inne. I budsjettet i år ligger det forslag om å rulle det ut til Sør-Vest politidistrikt. Dermed er det flere politidistrikt som har det.

Så er det slik at Oslo tingrett og alle aktørene som er tilknyttet hurtigsporet i Oslo, har vært veldig tydelige på at en ikke må rulle ut mer før en også har fått på plass en elektronisk samhandlingsløsning og gode – kall det – retningslinjer, som høres litt snevert ut. Derfor har vi også gått inn med midler til det for å gjøre dette riktig, skikkelig og ordentlig. Jeg er også utålmodig, vi skal få på plass hurtigspor i alle politidistriktenes. Det har regjeringen sagt, og det følger vi opp.

Mahmoud Farahmand (H) [10:28:06]: Dette med retningslinjer og slikt høres veldig byråkratisk ut og tar lang tid. Poenget må være å få på plass løsninger som fungerer. Jeg forstår at man må ha en form for styring over det, men dette har man altså snakket om i lang tid og ikke fått gjort noe med.

Ni av tolv politidistrikter svarer nei på om de har kapasitet til å håndtere kriminalitetsbildet slik det er i dag. Elleve av tolv politidistrikter mener at de ikke har blitt

bedre i stand til å håndtere ungdomskriminelle nå enn det de var i 2021, da Erna Solberg gikk ut av regjeringskontorene. Dette er et resultat av manglende handlekraft, slik jeg ser det, og det tar ikke folks trygghet på alvor. Det mener jeg i seg selv er alvorlig. Hva tenker statsråden om at forebyggende enheter blir lagt ned eller må reduseres i størrelse? Jeg vet at statsråden er opptatt av forebygging. Hvordan vil statsråden gå fram for å løse det?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:29:00]: Jeg vil være tydelig i styringen av politiet på at vi forventer effekt når det gjelder forebygging, vi skal ha resultater. Jeg vil også se på hvordan en i større grad kan klare å måle effekten av forebyggingen i politiet. At en har gode måleparametere der, tror jeg er viktig, også inn mot Stortinget og hvordan en bevilger penger. Det er også et stort poeng som politiet trekker fram for at en skal kunne forebygge at ja, politiet har en svært viktig rolle, men en må også få med seg resten av samfunnet. Derfor er jeg f.eks. glad for at vi så at politiet i Oslo, Asker og Bærum nå var ute med sine digitale foreldremøter for å gjøre oss alle oppmerksomme på de nye fenomenene vi står i, og jeg er glad for at barne- og familieministeren samler 13 eller 14 etatsledere, nettopp for å få ordentlig fart og kraft inn i forebyggingsarbeidet på tvers.

Hans Edvard Askjer (KrF) [10:30:32]: La det ikke være noen tvil: Narkotika er en stor driver – ja, kanskje den aller største driveren – for den alvorlige utviklingen vi ser. Bare siden Arbeiderpartiet tiltrådte i regjering, har Kripos meldt om en økning, fra 2023 til året etter, på 16 pst. i kokainbeslagene. Norgeshistoriens fire største beslag ble registrert med mer enn det ble beslaglagt totalt i hele perioden fra 2000 til 2022. Tollvesenet har også i de samme årene varslet om de største hasjbeslagene noensinne gjort i Norge, og i 2025 ble det slått alarm i en ny trusselvurdering som erkjente at Norge hadde blitt et transittland for kokain. Dette er bare et lite antall av altfor mange negative utviklingstrekk som tilnærmet har slått rekorder uke for uke.

Vi kommer derfor ikke utenom å måtte stille statsråden spørsmålet: Hvordan kan liberalisering og normalisering av narkotika være et svar på å løse utfordringene med gjeng- og ungdomskriminalitet?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:31:52]: Jeg deler representantens analyse av at narkotika er om ikke den største, så iallfall av de største driverne for den internasjonale organiserte kriminaliteten. At Kripos har en økning av beslag, at tollvesenet har en økning av beslag, er foruroligende, særlig når etterretningen viser oss at Norge – som det ble vist til – nå blir prøvd ut som en ny innførselshavn for videre distribusjon i Europa. Det må vi ta på alvor. Det må vi bekjempe.

Beslag er også et uttrykk for at politiet lykkes enda bedre i å oppdage og avdekke innførsel av narkotika. Når det gjelder kraftsatsingen mot kriminelle nettverk, er en av de store effektene politiet allerede ser, nettopp at en har klart å ta store narkotikabeslag – og ikke bare det, en har også klart å ta bakmennene og fått dem irettesført til lange fengselsstraffer.

Hans Edvard Askjer (KrF) [10:32:58]: Når det brenner i gatene, må vi pøse på med vann, og da må vi gjøre tiltak. Det er der det begynner å gå opp for oss alle sammen at det nå må settes inn tiltak når forbrytelsene er begått. Samtidig er det også noe med brann som har med forebygging å gjøre, og der har KrF en del forslag som går ut på styrking av familienes økonomi, særlig for lavinntektsfamilier, samt bedre tilgang til familievern, lavterskel rådgivningstjenester, fleksible arbeidstidsordninger og tidlig innsats i barnehage og skole, med relasjoner og trygghet i fokus. Det er ikke bare sosialpolitikk, det er kriminalitetsforebygging. Er statsråden enig i og villig til å støtte noen av disse tiltakene?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:33:52]: Jeg er enig med representanten i at det å satse på familien er viktig også i et kriminalitetsforebyggingsperspektiv. Vi snakker ofte om sårbare barn som kommer fra utsatte familier. Min erfaring fra tidligere er at uansett hvordan de familiære forholdene er, er det mulig også å spille på foreldrene og familien som ressurs. Noen ganger må barnet også tas ut av familien, og noen ganger kan man ikke ha kontakt med familien, men gjennomgående vil familien være en ressurs inn i dette. Da er det viktig også å støtte opp om familien. Det er en av grunnene til at multisystemisk terapi fungerer så godt i disse sammenhengene, og at barne- og familieministeren har satt ekstra på å få enda flere MST-tilbud inn i familier som strever med f.eks. kriminalitet.

Presidenten [10:34:56]: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Marian Hussein (SV) [10:35:13]: Jeg inviterer gjerne opp en savnet sosialminister, selv om mange også savner en finansminister i salen.

I årets budsjettforslag fra Arbeiderpartiet kommer de med svært treffsikre forslag til kutt som vil ramme de aller, aller fattigste familiene i Norge. Samtidig er køene til Fattighuset og matutdeling lange som et vondt år. Jeg syntes det var ekstremt vondt å besøke Fattighuset i Oslo i sommer, for der sto det barn som brukte sommerferien sin i den køen istedenfor i Tusenfryd-kø eller i ferjekø, som vi har hørt så mye om.

I valgkampen var Arbeiderpartiet ute og advarte tydelig mot høyresidens usosiale kutt, for dette kunne be-

tale for milliardærenes skattekutt. Blant kuttene de advarte mot, var tidligere statsminister Solbergs kutt i barnetillegget for uføre. Samtidig reklamerte Arbeiderpartiet for at de ville sørge for at barnetrygden fortsatt skulle holdes utenfor når sosialhjelpen blir beregnet. I dag, hvis man går til Arbeiderpartiets nettsider, finnes ikke dette. Man får feilmelding: Beklager, denne siden finnes ikke.

Det er ikke rart at den nettsiden måtte endres, for nå foreslår Arbeiderpartiet å kutte i barnetillegget til uføre, og de åpner igjen for muligheten til å kutte i sosialhjelp til barnefamilier. Det er disse tiltakene Arbeiderpartiet forsvarte i valgkampen. I tillegg kommer kutt i overgangsstønad og engangsstønad.

For meg framstår disse kuttene hjerterå. Er det et mål for Arbeiderpartiet at de aller fattigste familiene skal få dårligere råd?

Statsråd Kjersti Stenseng [10:37:18]: Takk til representanten for spørsmålet. Jeg er glad for at hun stiller det, for jeg har lyst til å si at det aller viktigste for Arbeiderpartiet i dette budsjettet er å sørge for et budsjett som bidrar til at folk kan forsørge seg selv, leve et godt liv og ha trygghet for økonomien. Da er det slik at det å jobbe, det å ha en egen inntekt, er den aller viktigste veien ut av fattigdom og lavinntekt. Når vi foreslår at barnetrygden skal regnes inn i utregningen av sosialstønaden, er det en oppfølging av at vi vil justere de veiledende satsene for sosialhjelp, særlig satsene for barn, basert på de oppdaterte faglige utredningene vi har fått. Det betyr at de veiledende satsene for barn blir økt, og, som representanten helt riktig sier, barnetrygden skal igjen regnes inn i utregningen av sosialstønad.

Jeg har lyst til å si: Sosialstønaden er den siste muligheten for veldig mange til å få et forsvarlig livsopphold og nødvendig inntektssikring. Den er behovsprøvd, og den er individuell. Satsene er veiledende, og det betyr at kommunen som utbetaler sosialhjelp, skal vurdere den enkeltes situasjon, slik at den er forsvarlig.

Jeg har også lyst til å si: Det er ikke et mål for Arbeiderpartiet at folk som har det vanskelig, skal få det verre. Det er et mål for Arbeiderpartiet at folk skal kunne leve et godt, trygt liv. Derfor styrker vi også arbeidsrettingen i dette budsjettet. Når jeg prater om en forsterket arbeidslinje, handler det på ingen måte om å piske folk som er syke, ut i arbeid, det handler om å legge til rette for at folk skal kunne få en inntekt og klare seg selv.

Marian Hussein (SV) [10:39:14]: De siste fire årene har SV snudd en viktig trend. Det er nå færre barn som vokser opp i familier med dårlig råd enn da Erna Solberg styrte. Dette er fordi SV i budsjett etter budsjett har tvunget Arbeiderpartiet og Senterpartiet til å øke barnetrygden. Arbeiderpartiet skriver forresten på

nettsidene sine at de har økt barnetrygden, men jeg må bare nevne at arbeiderpartiregjeringen aldri har lagt fram et budsjett der de øker barnetrygden. Det har SV sikret i Stortinget.

Arbeiderpartiet gikk ikke til valg på at arbeidslinjen skal bety at de aller fattigste barna skal miste den økte barnetrygden. Da lurte jeg på: Når og hvorfor bestemte arbeiderpartiregjeringen seg for å gjeninnføre de usosiale kuttene fra Solberg-regjeringen, når det gjelder uføretrygdedes barnetillegg, overgangsstønad og at de fattigste barna skal miste barnetrygdøkningen?

Statsråd Kjersti Stenseng [10:40:19]: Jeg kan forsikre representanten Hussein om at vi har hatt en grundig budsjettprosess der vi har vært opptatt av å prioritere pengene riktig, der vi har vært opptatt av å omprioritere fordi vi vet at fellesskapets ressurser skal brukes til beste for alle. Kombinasjonen av å gi folk trygghet og ikke minst flere muligheter til å komme inn i arbeid har vært noe av det viktigste for oss.

Når vi prater om omlegging av barnetillegget til uføretrygdede, er det viktig å si – det er også et forslag ute på høring – at vi ønsker at flere uføre skal kunne kombinere jobb og uføretrygd. Når vi nå legger den om, ikke kutter den, er det rett og slett fordi det skal være enklere å forstå, det skal være enklere å jobbe i tillegg, og man får tillegget uansett. Man får ingen behovsprøving eller avkorting.

Det er også viktig for meg å si at det som står på Arbeiderpartiets nettsider, er ikke brutte valgløfter. Det er helt naturlig at når man endrer politikk eller forslag til politikk, oppdaterer man også sine egne nettsider.

Marian Hussein (SV) [10:41:24]: Det er rart at det skjer etter at valgresultatene kom. Jeg hører at statsråden mener disse kuttene vil stimulere flere til å komme i arbeid. Det er fribeløpet uføre spør om skal heves, ikke barnetrygden.

Jeg vil anbefale statsråden å spørre dem som jobber for henne, som faktisk vet hvor skoen trykker. Nav leverte en undersøkelse før sommeren der de var krystallklare på at faste, kontinuerlige økonomiske belastninger hindrer fattigfolk, særlig barnefamilier, i å komme seg nærmere å få jobb. Det vi vet, er at fattigfolk ikke blir motivert av å ha dårlig råd. De går under, blir enda syke og blir stående uten arbeid i lengre tid. Økonomisk stress gir dårligere helse.

Hvorfor vil ikke statsråden bruke den kunnskapen de ansatte sitter med om hva som gir økonomisk trygghet til barnefamilier som lever med vedvarende lav inntekt, i stedet for å bruke en pisk som ikke fungerer?

Statsråd Kjersti Stenseng [10:42:30]: Når vi legger fram et statsbudsjett, er det en kombinasjon av politiske prioriteringer og politiske ambisjoner for det vi tror

er riktig for Norge og for folk som bor her. Det er selvfølgelig også basert på den kunnskapen vi har om hva som virker.

Det er mange som lever i familier med lavinntekt, i fattigdom. Heldigvis har statistikken snudd noe for barn som lever i lavinntektsfamilier. Når vi gjennom områdesatsingene våre satser der det er store levekårsutfordringer, og når vi satser på Jobbsjansen og øker den fordi vi vet at det er et veldig viktig tiltak for å få flere innvandrerkvinner i jobb, er det nettopp fordi vi er bekymret for at folk har det vanskelig – de må prioritere mellom å betale husleien sin og å ha mat på bordet. Vi må sette inn de tiltakene vi mener er best for at folk skal få en inntekt å leve av og forsørge familien sin med. Vi har helt sikkert noen ulike veier til det målet, men jeg er veldig klar over at vi nå legger fram Arbeiderpartiets budsjett. Jeg ser fram til at vi skal forhandle med SV for å komme fram til et godt budsjett som har flertall.

Marian Hussein (SV) [10:43:46]: Det er absurd å høre at det området jeg bor i og har vokst opp i, med levekårsutfordringer, og de damene som er naboene mine, skal brukes i et sånt spill i forhandlinger her på Stortinget. Man kutter i inntekten deres og sier at dette er arbeidslinjen, og i neste omgang er det forhandlinger på Stortinget som skal rette opp i dette.

I en video fra valgkampen i 2021 leste statsrådens partifelle og regjeringskollega Cecilie Myrseth opp en liste med Solberg-regjeringens usosiale kutt. Det andre punktet Myrseth leste opp, handlet om innstramningen av barnetillegget for de uføre – folk som er så syke at de ikke kan jobbe, men som har barn. I videoen beskriver Myrseth kuttet i overgangsstønad og andre usosiale kutt. I Arbeiderpartiets forslag til statsbudsjett for neste år varsles disse kuttene.

Er statsråden enig med Arbeiderpartiets valgkampmaterieell, og mener hun at kuttet i barnetillegget for uføre kan betegnes som et usosialt kutt?

Statsråd Kjersti Stenseng [10:44:54]: Jeg har først lyst til å understreke at når jeg prater om det som er Arbeiderpartiets forslag til statsbudsjett, handler det om hva Arbeiderpartiet mener samlet sett er et godt budsjett for å nå målene våre om økonomisk trygghet, og at flere skal i jobb, som er mitt hovedansvar. Det handler ikke om spill og spetakkel. Jeg er veldig klar over at Arbeiderpartiet er en mindretallsregjering som skal forhandle budsjett i Stortinget, og jeg har lyst til å understreke at vi har fått til mye bra politikk sammen med SV før, og det er jeg sikker på at vi skal gjøre en gang til.

Når representanten viser til ting som ble sagt i valgkampen i 2021, altså i forrige stortingsvalgkamp, har jeg lyst til å understreke at ja, det er ulike meninger. Det er sikkert også ulike meninger innad i Arbeiderpartiet om

hva som er riktige omprioriteringer og riktige kutt, men hvert statsbudsjett skal jo legge fram et oppdatert forslag om hva vi mener er de riktige prioriteringene dette året, for å møte de utfordringene vi står framfor. Det er nettopp det dette budsjettet gjør.

Anna Molberg (H) [10:46:09]: God sosialpolitikk er også å sikre folk en jobb, og en varig tilrettelagt arbeidsplass kan bety alt for den som er så heldig å få en. Det er et kvalitetstegn ved et samfunn at vi faktisk er villige til å finansiere en arbeidsplass for mennesker som trenger litt ekstra oppfølging, og som har spesielle behov. Det er jeg helt sikker på at statsråden er enig i.

I mai 2025 vedtok Stortinget – mot Arbeiderpartiets stemmer – å trappe opp antallet varig tilrettelagte arbeidsplasser med 1 000 i året. Det var presisert i vedtaket at denne opptrappingen skulle komme i forslaget til statsbudsjett for 2026. Nå er det statsbudsjettet lagt fram, og regjeringen foreslår 500 plasser, altså halvparten av det Stortinget ga en marsjordre om.

Hvorfor følger ikke Arbeiderparti-regjeringen opp flertallsvedtak i Stortinget?

Statsråd Kjersti Stenseng [10:47:07]: Jeg er veldig glad for at representanten peker på akkurat det. I likhet med representanten er jeg opptatt av å få flere inn i arbeid, også de som i utgangspunktet står lenger unna arbeid, og som av ulike årsaker trenger en varig tilrettelagt arbeidsplass. Regjeringen har foreslått å etablere om lag 500 flere varig tilrettelagte arbeidsplasser i 2026. Det er også i tråd med det regjeringen har sagt i opptrappingsplanen: ca. 2 000 nye plasser i løpet av denne fireårsperioden. Vi har sendt på høring forslag til justeringer som skal gjøre deltakelsen bedre, også for dem som skal ha VTA-plass i ordinær virksomhet.

Jeg vet at det var større ambisjoner enn 500 plasser. I den perioden Høyre selv satt i regjering, økte de i gjennomsnitt antallet VTA-plasser med 350 i året. Tilbakemeldingen fra Nav er at det er administrativt krevende å opprette flere enn 500 i året. Derfor ligger vi på det nivået nå og har en ambisjon om å fortsette.

Anna Molberg (H) [10:48:18]: Takk for svaret. Dette handler ikke om hva regjeringen har planlagt; det handler om hva Stortinget har sagt. Stortinget har sagt at vi skal ha 1 000 VTA-plasser i året, og at det skal skje fra statsbudsjettet for 2026. Det er vår parlamentariske modell at all makt ligger i denne sal, og da er det regjeringen som skal følge opp dersom det gjøres flertallsvedtak her. Så da er spørsmålet mitt igjen, siden jeg ikke opplevde å få svar på det:

Hvorfor får vi 500 plasser når vi skulle hatt 1 000?

Statsråd Kjersti Stenseng [10:48:59]: Som jeg sa i stad: Tilbakemeldingen til oss fra arbeids- og velferds-etaten, som legger til rette for disse plassene, er tydelige på at det er krevende å klare å opprette flere enn 500 plasser i året. Nå har regjeringen lagt en opptrappingsplan for 2 000. Når man skal etablere nye VTA-plasser, må man også få på plass en kommunal medfinansiering der de som skal ha en VTA-plass, bor. Vår vurdering er at dette er et riktig nivå, og at vi skal fortsette den opptrappingen de neste fire årene.

Presidenten [10:49:23]: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Alf Erik Andersen (FrP) [10:49:51]: Saken til oljepionerene er en skamplett i norsk historie. En gang var de unge, sterke, staute karer som dro ut i Nordsjøen for å legge grunnlaget for oljeeventyret slik vi kjenner det i dag. I en tid uten verneutstyr eller HMS sørget de for at den norske statskassen snart skulle renne over, mens deres egen helse forvitret i oljedampen. En etter en og i hopetall har de blitt syke: kreft, nerveskader og Parkinsons er bare noen av diagnosene. De har blitt gamle og uføre, og mange har dødd lenge før sin tid, alt mens staten har blitt rikere. Til FriFagbevegelse uttaler statsråden følgende:

«Dette er et viktig og etterlengta løft for oljepionerene. De var med på å bygge opp en helt ny industri under forhold som i dag ville være utenkelige.»

Mener da virkelig statsråden at 8 G, altså en drøy million, er en tilstrekkelig erstatning for denne gruppen? Og hva legger statsråden til grunn for at det ble akkurat 8 G?

Statsråd Kjersti Stenseng [10:51:05]: Takk for spørsmålet. Jeg vil gjenta det jeg sa til media da vi la fram statsbudsjettet. Jeg er veldig glad for at vi nå har en kompensasjonsordning for kjemikalieskadde oljepionerer, og at den endelig kommer på plass etter mange år. Representanten spør hva jeg legger til grunn. Med den bevilgningen vi nå legger på bordet, følger vi opp både ved å gjennomføre Stortingets vedtak om at det skal etableres en egen kompensasjonsordning for oljepionerene, og ved å legge oljepionerkommisjonens anbefalinger til grunn i arbeidet.

Jeg skjønner at det var store forventninger, og at det er mange som lever med alvorlig sykdom, som har ventet lenge på denne ordningen. Jeg har møtt dem, og jeg har sagt til dem at jeg for det første er veldig glad for at den er på plass, og så er det vurdert ulike nivåer. 8 G betyr altså en utbetaling på litt over en million til den enkelte, og vi lager en ordning som gjør at de skal få utbetalt pengene sine raskt. Vi lager en ordning som gjør at det ikke blir gradering eller avkorting på ulike nivåer. Vi lager også en

ordning som gjør at det blir en enkel søknadsprosess. Det vi har vært opptatt av, er å følge opp oljepionerkommisjonens anbefalinger og legge dem til grunn, som Stortinget har sagt, og at de som nå venter på erstatning, skal få den så raskt som mulig.

Alf Erik Andersen (FrP) [10:52:35]: Jeg kan egentlig ikke forestille meg hva det har kostet oljepionerene å kjempe mot staten for rettferdighet i alle disse årene. Arbeiderpartiet har vært motstandere av at pionerene skal få sin rettmessige erstatning, men tapte i Stortinget før sommeren. I budsjettet som regjeringen nå har lagt fram, opplyses det at både vilkårene for kompensasjon og andre vilkår skal være hjemlet i en egen lov. Vi vet at regjeringen ikke ønsker å gi den erstatningen og har trenert saken etter beste evne.

Hvilke forsikringer kan statsråden gi om framdrift i saken, og følgelig at de første utbetalinger faktisk vil finne sted så tidlig som mulig i 2026, etter en forventning om at regjeringens forhandlingspartnere har økt denne kompensasjonen i budsjettforhandlingene?

Statsråd Kjersti Stenseng [10:53:28]: Som jeg sa i stad, er jeg opptatt av at utbetalinger skal komme så raskt som mulig, og derfor har vi jobbet godt med innretningen. Et sekretariat skal håndtere søknader, vi har en søknadsprosess som er så enkel som mulig, og de som allerede har gjennomført de medisinske undersøkelsene som trengs i en slik prosess, skal slippe å gjøre det på nytt. Vi har også forenklede arbeidsmedisinske vurderinger, og all dokumentasjon en har fra før, skal legges til grunn for disse utbetalingene. Nå ligger jo saken i Stortinget, og jeg håper selvfølgelig at Stortinget skal behandle den nå i høst. Jeg håper vi kommer i gang så raskt som mulig på nyåret, at de forenklede søknadsprosessene skal gå raskt, og at utbetalingene skjer i løpet av 2026.

Alf Erik Andersen (FrP) [10:54:19]: Vi merker at Arbeiderpartiet og regjeringen har litt utfordringer med tilitt i akkurat disse dager. Både oljepionerene og ofre og etterlatte etter den forferdelige Kielland-ulykken, der 123 personer døde og 89 overlevende ble merket for livet, er svært skuffet over regjeringen. Stortinget har etter trontaledebatten vedtatt, mot Aps stemmer, at det skal legges fram forslag til kompensasjonsordning for ofre og etterlatte etter Kielland-ulykken innen mars 2026.

Da blir det naturlige spørsmålet til statsråden som følger: Kan Stortinget og ofre og etterlatte etter Kielland-ulykken nå stole på at denne ordningen kommer på plass innen mars 2026?

Statsråd Kjersti Stenseng [10:55:10]: Jeg håper både Stortinget og de som lytter på oss, stoler på det Ar-

beiderpartiet sier, for det har de grunn til, selv om det har stormet litt de siste dagene. Når det gjelder ordningen for de etterlatte og pårørende etter Kielland-ulykken, er det noe min kollega energiministeren skal følge opp, så jeg overlater til ham å si litt nærmere om det. Det vi legger til grunn, er at vi følger opp det Stortinget ber oss om å gjøre.

Presidenten [10:55:39]: Vi går til neste hovedspørsmål.

Bent-Joachim Bentzen (Sp) [10:55:53]: Jeg registrerer, i likhet med andre representanter fra Senterpartiet, at verken statsministeren eller finansministeren er i salen, i tråd med vanlig praksis etter at et statsbudsjett er framlagt.

Så til spørsmålet: I et tidligere styremøte, i september, vedtok styret ved Politihøgskolen å endre opptaksreglene for politistudiet slik at det ikke lenger vil være nulltoleranse for narkotika for å kunne bli politi – dette som en direkte konsekvens av lovendringen som stortingsflertallet vedtok før sommeren, og som Senterpartiet advarte sterkt imot.

Når forenklet forelegg heretter skal være normalreaksjonen, vil mindre mengder narkotika til eget bruk verken vises på ordinær eller uttømmende politiattest. Slik kan rusmiddelmissbruk kamufleres på et ellers rent rulleblad. Konsekvensen er at det blir vanskeligere å få silt ut personer som ikke er egnet i tjenesten. Politihøgskolen har over 3 000 søkere, men bare 577 plasser. Senterpartiet mener det er urimelig at kandidater med narkotikahistorikk vurderes på lik linje med søkere med rent rulleblad, når Politihøgskolen har så mange søkere.

Politiet utøver samfunnets maktmidler og skal håndheve norsk lov. Da er det viktig med god dømmekraft. Mener statsråden det er forenlig at politifolk som har brukt, eller av og til bruker, narkotika, også kan bære skarpladd våpen og utøve makt?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:57:15]: Jeg kan forsikre representanten om at det ikke er fremmed for meg å være en skuffelse fordi jeg måtte møte opp.

Til spørsmålet: I politiet har man en omfattende opptaksprosess. Det at noen av og til bruker narkotika når de er i tjeneste, som representanten tar opp, er selvfølgelig noe man vil slå hardt ned på. Spørsmålet er om man skal utelukkes fra å bli vurdert for opptak til Politihøgskolen hvis man har brukt narkotika. Politihøgskolen har nå selv sagt at de fortsatt vil gjøre skjønnsmessige, konkrete vurderinger innenfor de strenge rammene som følger av lov og forskrift. Det er fortsatt sann at man har en lovinramming av dette, og plettfri vandel og skikkethet er krav og vilkår for opptak ved Politihøgskolen. Her stoler jeg på at Politihøgskolen, gjennom de

grundige opptaksprosessene som de har der, klarer å skille ut dem som ikke skal gå videre, og som ikke skal bli med inn i en politiutdanning.

Bent-Joacim Bentzen (Sp) [10:58:51]: Det som er faktum, er at politiet går bort fra nulltoleranse. Det å gjøre feil som ung er allerede ivaretatt gjennom politi-registerloven, som kom i 2014. Det å bruke narkotika er ensbetydende med å bryte norsk lov. Salg av narkotika er alvorlig kriminalitet og en driver for den organiserte kriminaliteten – som justisministeren sa selv i stad.

Grunnen til at vi nå står i denne situasjonen, er at Arbeiderpartiet sammen med Høyre, Venstre og SV i vår bestemte at strafferammene for mindre mengder narkotikabruk skal likestilles med å drikke alkohol offentlig, altså forenklet forelegg. Ved å åpne politiutdanningen for personer som har kjøpt narkotika, risikerer en samtidig å få studenter og politifolk som kan utvikle et avhengighetsforhold til kriminelle miljøer. Senterpartiet er bekymret for at dette vil øke risikoen for at politifolk kan utsettes for utpressing, gi dem en sårbarhet og dermed utgjøre en alvorlig sikkerhetsrisiko for samfunnet.

Har regjeringen gjort en risikovurdering av å fjerne nulltoleransen, og vil statsråden nå sende et brev til Politihøgskolen der de blir bedt om å stoppe eller utsette inntaksendringen til ny forskrift er på plass?

Statsråd Astri Aas-Hansen [10:59:57]: For å oppklare en åpenbar misforståelse: Salg av narkotika er ikke en del av den rusreformen Stortinget behandlet før sommeren. Når det blir sagt at salg av narkotika er noe som det reageres på med forenklet forelegg, er det feil, så der kan jeg berolige: Det er noe helt annet.

Spørsmålet her er om det at en person oppgir at en har brukt narkotika, skal fullstendig utelukke fra å bli vurdert. Når det gjelder det som representanten trekker opp om avhengighetsforhold til kriminelle miljøer: Det er jeg helt enig med representanten i. Det vil utgjøre en risiko ikke bare for den personen, men for politiet ellers. Det er svært alvorlig, så det må en jo sørge for å vurdere. Det som da er viktig, er at folk i en søkeprosess er åpne om hvilke erfaringer de har, enten det er med bruk av narkotika eller annet, så en kan vurdere skikketheten.

Maren Grøthe (Sp) [11:01:16]: Vi kommer heller ikke bort ifra at politiets hovedstrategi skal være forebygging. Politiet er forbilder, og vi forventer både høy integritet og god dømmekraft fra dem som skal fylle nettopp den rollen. Vi skal heller ikke undervurdere at frykten for å bli nektet innreise til USA, å ikke kunne komme inn i Forsvaret og å bli nektet opptak til politiutdanningene i seg selv kan ha en preventiv virkning og gjøre det enklere å si nei til narkotika.

Vi vet at mange ungdommer nå er under et sterkt press for å teste og prøve seg fram. Derfor lurer jeg på om statsråden er bekymret for at Politihøgskolens vedtak vil senke terskelen for å teste narkotika ytterligere, og ikke minst hvilket signal statsråden tenker at dette sender til både norske ungdommer og norske voksne når det gjelder holdninger til bruk av narkotika.

Statsråd Astri Aas-Hansen [11:02:11]: Arbeiderpartiet har sammen med flere av partiene på Stortinget sendt et veldig tydelig signal som jeg gjerne gjentar, og det er at all bruk av narkotika er forbudt. Vi mener samtidig – som også rusreformen var tydelig på – at det skal være vanskelig å komme inn i rusbruk, og at det skal være lett å komme ut av det.

Det å ha god informasjon om skadevirkningene av narkotika og om hvilke konsekvenser det kan ha for valg en måtte ønske å ta senere i livet, er selvfølgelig også viktig.

Til Politihøgskolen og spørsmålene om den: Jeg stiller på at Politihøgskolen opererer innenfor de strenge reglene som gis i politiloven, knyttet til hva som må til av vandel og skikkethet for å kunne komme inn på Politihøgskolen.

Presidenten [11:03:10]: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Marie Sneve Martinussen (R) [11:03:21]: Mitt spørsmål går til statsråd Stenseng.

I mai la statsrådens eget parti fram et forslag her i Stortinget som Rødt syntes var godt, og derfor stemte vi for det, sammen med alle partier utenom Høyre. Det lød:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å heve fribeløpet for uføre.»

Såpass enkelt, såpass tydelig kan det sies – og helt i tråd med det programmet som Arbeiderpartiet også gikk til valg på i år, der de skriver at de vil «gjøre overgang fra trygd til arbeid enklere for dem som kan jobbe, bl.a. gjennom å øke beløpsgrensen for avkortning av uføretrygden», altså fribeløpet.

Dette er god politikk fordi mange uføre har en helse som varierer og et sterkt ønske om å arbeide litt når formen er god nok. Likevel kan man i dag ikke tjene mer enn ca. 49 000 kr i året før det møtes med avkortning av uføretrygden, byråkrati – betydelig, faktisk – og en frykt for baksmell og oppgjør. Hvis man har utgifter til bil, buss eller barnevakt, som i hvert fall folk i min del av landet ofte har for å komme seg på jobb, kan man faktisk gå i minus ved å jobbe. For mange går det regnestykket rett og slett ikke opp, verken i kroner og øre eller – kanskje ikke minst – i usikkerhet og bekymring for at ting ikke skal ordne seg. Det resulterer rett og slett i at det ikke

lønner seg å jobbe, og sånn kan vi jo ikke ha det. Likevel legger Arbeiderpartiet fram et statsbudsjett der fribeløpet for uføre ikke økes med en eneste krone. Til Klassekampen sier Stenseng at det er et uttrykk for at man mener at dagens fribeløp i utgangspunktet ligger på riktig nivå.

Mitt spørsmål er: Hva er egentlig Arbeiderpartiets politikk? Er det partiprogrammet og forslaget i vår, eller er det statsrådens uttalelser om at fribeløpet faktisk er akkurat passe stort sånn som det er?

Statsråd Kjersti Stenseng [11:05:22]: Takk for spørsmålet.

Jeg har lyst til å starte med å si at vi har et mål om at flere skal kunne kombinere det å være ufør, ha en uføregrad, med arbeid. Jeg er veldig glad for alle som kan jobbe litt, og som også får bedre helse, som igjen gjør at en gradvis kan komme tilbake til jobb.

Da Stortinget gjorde det anmodningsvedtaket i mai, som ikke er så veldig lenge siden, sa samtidig Stortinget nei til å heve fribeløpet til 1 G, som jeg oppfatter at representanten mener det bør opp til. Jeg har sagt at det er ganske mange litt vanskelige hensyn for å finne riktig nivå på fribeløpet, rett og slett fordi det skal lønne seg å jobbe. Det å øke fribeløpet kan ha noen utslag som gjør at dersom en er 100 pst. ufør og jobber, kan en komme bedre ut enn om en har en gradert uføregrad og jobber.

Det jeg er litt opptatt av, er at vi bruker god tid på å legge fram et forslag til riktig nivå på fribeløpet. Jeg har veldig stor respekt for det Stortinget har sagt, og skal selvfølgelig komme tilbake til Stortinget med det.

Arbeiderpartiets partiprogram sier også at vi skal øke fribeløpet i løpet av denne perioden. Jeg mener likevel det er noen dilemmaer rundt økningen og hvor mye vi øker det, slik at en alltid kommer best ut når en jobber. Det er også en grunn til at folk blir uføre. Da er en i utgangspunktet for syk til å jobbe. Vi ser også at å øke fribeløpet så mye øker forskjellene mellom dem som er 100 pst. uføre, nettopp fordi de ikke skal jobbe, og dem som kan jobbe litt.

Jeg er opptatt av at jeg skal bruke litt tid på å gjøre dette skikkelig og ordentlig, og så skal jeg komme tilbake til Stortinget.

Marie Sneve Martinussen (R) [11:07:18]: Jeg tror at lyttere og seere forstår hvorfor jeg stiller spørsmålet, for her er det jo to helt ulike budskap. Arbeiderpartiets program sier at fribeløpet skal økes – enten det er med 1 kr eller 10 kr. Det statsråd Stenseng har sagt tidligere, er at fribeløpet er passelig stort. Nå kan det høres ut som at det er Arbeiderpartiets program som gjelder, og det er for så vidt bra.

Samtidig er det klart at Rødt vil øke fribeløpet til 1 G, for vi mener at det ikke er noen grunn til at det skal være

lavere nå enn det var tidligere, men det er ikke det jeg spør om. Arbeiderpartiet ønsker å øke fribeløpet, men hvorfor bruker man ikke anledningen til å øke det litt?

Det som derimot har fått plass i regjeringens forslag til statsbudsjett, er det såkalte skattelotteriet, der en håndfull unge, i utgangspunktet friske, ofte i jobb, skal få skattelette for å teste ut en slags samfunnsøkonomisk teori om at det vil få flere til å jobbe, og at det vil lønne seg. Nå tar jeg ikke til orde for et sånt utvalgt lotteri blant uføre, men hvorfor er man villig til å bruke 500 mill. kr på å sjekke om unge, friske folk kan jobbe litt mer, men ikke én eneste krone på å sjekke om uføre, ved å få litt større romslighet, kunne jobbet litt mer?

Statsråd Kjersti Stenseng [11:08:23]: Jeg er opptatt av at vi gjør det vi kan for at folk kan jobbe, med den arbeidsevnen de har, enten det er 10–40 pst. eller i full jobb. Når vi nå bruker 600 mill. kr ekstra på arbeidsmarkedstiltak og arbeidsretting i dette budsjettet, er det nettopp for å se på hvordan vi kan senke terskelen, og hvordan vi kan finne flere veier inn i arbeid for dem som kanskje står lenger unna arbeid. Forsøksordningen med arbeidsfradrag handler også nettopp om det. Det er for mange unge, over 100 000, som står på utsiden. Vi har satt oss et mål om at flere skal inn, og da må vi også forsøke å se på om det er nye ting som funker.

Ja, jeg vil at det skal være enkelt å kombinere å være ufør og å jobbe. Vi gjør noen endringer i dette budsjettet som gjør at det blir enklere, en setter maks 70 pst. på reduksjonstaket. Så er det noen dilemmaer her, som jeg har vært inne på.

Marie Sneve Martinussen (R) [11:09:30]: Mens vi satt her, kom nyheten om at Fredrik Solvang skal slutte i Debatten. Det kan man sikkert si mye om, men da kom jeg til å tenke på et par debatter jeg har vært i i Solvangs studio. Det er ikke bare én debatt, det er i hvert fall tre der vi har snakket om arbeidslinjen og om uføretrygd. Vi har hatt uføre folk som har vist superavanserte regnestykker – som det veldig ofte er i Debatten på NRK – med disse avkortingsgradene osv. Budskapet fra alle sammen i de debattene – også fra Arbeiderpartiet, ved statsrådens forgienger, Tonje Brenna – har vært at det å øke fribeløpet i hvert fall litt vil være en måte å gjøre noe med den bekymringen mange uføre har for at hvis de jobber litt, blir det masse styr. Det er det som skjer for folk. I tillegg kan det påbølge kostnader ved det, og folk tør ikke å ta den sjansen.

Det er for meg totalt ubegripelig at Arbeiderpartiet ikke ønsker å bruke én eneste krone på det når vi har hatt så mange debatter om nettopp arbeidslinjen, om å gjøre det lettere og om å benytte alle gode krefter i samfunnet. Jeg tror veldig mange uføre føler seg totalt oversett i dette budsjettforslaget fra Arbeiderpartiet.

Statsråd Kjersti Stenseng [11:10:36]: Det jeg prøvde å si i stad som jeg ikke hadde tid til, var at økt fribeløp gjør det mer lønnsomt, men det har også noen negative konsekvenser. Det er også slik at hvis vi øker fribeløpet til 1 G, som er nesten 130 000 kr, tilsvarer det en 25 pst.-stilling for en person som har et lønnsnivå på 4 G. Det er en ganske stor stillingsprosent dersom en er 100 pst. ufør. Hvor høyt en setter nivået, har altså noen prinsipielle sider, også det at en kommer bedre ut med 100 pst. uføregrad enn om en har en gradert uføregrad. Jeg har lyst til å gjenta at det er en grunn til at en blir 100 pst. ufør og får den inntektssikringen, som veldig mange skal ha, og det er nettopp at en er for syk til å jobbe.

Jeg vil gjenta at jeg er opptatt av at det er arbeidsinsentiver i ordningen, men samtidig ønsker jeg at det skal være enklere, og at flere skal kunne kombinere dette. Anmodningsvedtaket ble gjort i mai, vårt program ble vedtatt i april, og jeg har tenkt å følge opp det i denne fi-reårsperioden.

Ove Trellevik hadde her teke over president-plassen.

Presidenten [11:11:44]: Me går til neste hovud-spørsmål.

Julie E. Stuestøl (MDG) [11:12:03]: Den 13. oktober stilte jeg justisministeren et skriftlig spørsmål om hvordan rettssikkerheten for transpersoner fra USA ivaretas i asylsystemet. Bakgrunnen er den alarmerende og vel-dokumenterte forverringen av rettighetssituasjonen i en rekke delstater i USA. I f.eks. Iowa, Tennessee og Florida har lovverket blitt utformet for å fjerne transperso-ners juridiske anerkjennelse, helsevern og deltakelse i samfunnet. Dette innebærer bl.a. fjerning av kjønns-identitet som en beskyttet kategori i diskriminerings-lover, forbud mot kjønnsbekreftende helsehjelp og sensur av undervisning om kjønnsidentitet. Den juri-diske undertrykkelsen ledsages av en aggressiv politisk og sosial kampanje hvor transpersoners eksistens blir brukt som en politisk slagmark.

UDIs retningslinjer lister USA blant land i 48-ti-mersprosedyren for hurtigbehandling av asylsøknader. Med tanke på forutsigbarhet og ivaretagelse av Norges menneskerettslige forpliktelser ba jeg statsråden om en redegjørelse for kriteriene som ligger til grunn for at USA står på denne listen, og hvordan individuelle for-hold, særlig for transpersoner, ivaretas. I sitt svar 17. oktober bekreftet statsråden praksisen, men forsvarte den med innebygde sikkerhetsventiler. Svaret var en teoretisk beskrivelse av et system som etter min mening ikke tar inn over seg den praktiske risikoen som en transperson på flukt faktisk står i.

Derfor er mitt spørsmål: Anerkjenner statsråden at en traumatisert transperson som nettopp har flyktet fra en fiendtlig delstat i USA, kan ha store vanskeligheter med å formidle sin fulle situasjon og sin kjønnsidentitet til en uniformert myndighetsperson i løpet av de første 48 timene? Og hvordan sikrer statsråden at en søker som ikke umiddelbart tør å være åpen, ikke feilaktig blir returnert, i strid med non refoulement-prinsippet?

Statsråd Astri Aas-Hansen [11:14:05]: Takk for spørsmålet, som jeg dessverre ikke kan gi en enda grun-digere redegjørelse for her enn det representanten fikk i svaret på spørsmålet sitt. Det jeg kan si her, er at 48-ti-mersregelen er en regel som er innført for å kunne gi en hurtig behandling, og særlig for raskt å kunne skille ut dem som en ganske fort kan se at ikke har grunnlag for å få beskyttelse. Det er likevel sånn at en der raskt kan identifisere om det er noen som faller inn under 48-ti-mersregelen, som har behov for beskyttelse.

Det som er viktig for meg, som jeg også svarte, er å forsikre meg om at de individuelle forholdene ivaretas, og at det ikke glipper selv om en har denne hurtigprose-dyren. Det representanten tar opp, om utfordringen det kan være for en person innen 48 timer å skulle gi et asyl-intervju som er så bredt og så detaljert som en gjerne ønsker, er også noe som må tas i betraktning av utlen-dingsmyndighetene, av dem som intervjuer – hva som er situasjonen til den enkelte. De som gjennomfører disse intervjuene, er fagpersoner. De er godt drevne i dette. Jeg er trygg på at de også er kjent med og har tatt inn over seg den situasjonen som representanten beskriver når det gjelder nettopp behandlingen av transpersoner i USA, og at det er noe en har med seg inn i et eventuelt in-tervju.

Julie E. Stuestøl (MDG) [11:16:09]: Takk for svaret. Dette er detaljer, men det vises – forståelig nok – fort-satt til et system, og for MDG er det viktig at norske myndigheter sikrer at transpersoner som forfølges på grunn av kjønnsidentitet, får reell beskyttelse gjennom asylsystemet. Det må også gjelde personer fra land som gjerne anses som trygge, som USA. Under Donald Trumps nye presidentperiode har angrepene på trans-personers rettigheter eskalert til et nivå som ikke lenger kan ses på som noe annet enn systematisk forfølgelse. Utviklingen skjer veldig raskt i USA, og systemet vi be-nytter oss av, er jo ikke bedre enn den dokumentasjo-nen og kunnskapen det anvendes med. Så vidt jeg kan se, ligger det ikke noe informasjon om USA på Land-infos sider, og heller ikke noe om transpersoners situa-sjon spesielt. Jeg kan heller ikke se at Landinfo har egne ansatte som følger situasjonen i USA overhodet.

Jeg lurar på om statsråden er sikker på at Landinfo klarer å følge den raskt endrede og komplekse lovsitua-

sjonen for transpersoner på delstatsnivå i USA, og hvordan man sørger for opplæring og informasjon i UDI og politiets utlendingsenhet med tanke på det.

Statsråd Astri Aas-Hansen [11:17:22]: Jeg er enig i at det er viktig at de personene som kommer til Norge, og som har behov for beskyttelse – som har et reelt beskyttelsesbehov, som representanten viste til – får den beskyttelsen de har krav på etter konvensjonen. Hvis det er en systematisk forfølgelse på individ- eller for så vidt gruppenivå, er det selvfølgelig noe en vil ha med seg inn i den opplyste og kapable forvaltningen som det den norske utlendingsforvaltningen er.

Representanten viser til Landinfo, som jo er en del av utlendingsforvaltningen, men løsrevet fra den enkelte saksavgjørelsen. Nettopp det at en har den lille distansen, mener jeg er viktig. At Landinfo ikke bare har informasjon om land – spesialistinformasjon – men også om grupper som dette, mener jeg er viktig. Det er selvfølgelig noe jeg vil kunne ta i min styringsdialog med utlendingsmyndighetene, og forsikre meg om at en alltid har den kompetansen som bildet i verden krever av oss.

Julie E. Stuestøl (MDG) [11:18:51]: Takk for svaret. Jeg ble for så vidt betrygget av at justisministeren ønsker å ta det opp i styringsdialogen med underliggende enheter. Det tenker jeg er klokt.

Retorikken fra Trump-administrasjonen og hans allierte har bidratt til en økning i hatkriminalitet og vold, og transpersoner blir nå altså utsatt for juridisk, sosial og politisk forfølgelse, hvor staten fratar dem helt grunnleggende rettigheter. Politikerne bruker dem som syndebukker, og videre følger samfunnet opp med vold og trakassering – en svært alvorlig situasjon. Jeg regner med at statsråden, som meg og mange andre, har fått med seg at det også er langt flere grupper enn transpersoner i USA som kjenner på utrygghet nå, som følge av Trumps retorikk og trusler mot dem som ikke støtter ham, f.eks. journalister, forskere og dommere.

Dersom statsråden selv anerkjenner at det er grunn til bekymring, at det er dokumentert risiko for at liv kan gå tapt, vil statsråden da sørge for en midlertidig stans i bruken av 48-timersprosedyren for søkere fra USA mens en eventuell gjennomgang pågår, for å sikre at ingen blir returnert på feil grunnlag i mellomtiden?

Statsråd Astri Aas-Hansen [11:20:04]: Jeg ser veldig mange gode grunner til at en har denne 48-timersprosedyren. Det er effektivt, og jeg mener også det er skånsomt i det lange løp for personer som kommer hit og ikke har grunnlag for beskyttelse. Det at en får en rask avgjørelse, er det mange gode grunner for. Om USA skal unntas fra 48-timersprosedyren, kan jeg ikke nå si noe om. Det jeg kan forsikre om, som jeg også har svart re-

presentanten, er at en 48-timersprosedyre ikke er innrettet på et vis som gjør at det glipper i de tilfellene hvor det faktisk er en person som etter konvensjonen har krav på beskyttelse.

Presidenten [11:20:58]: Den munnlege spørjetimen er no over, og me går over til den ordinære spørjetimen.

Sak nr. 2 [11:21:02]

Ordinær spørjetime

Presidenten [11:21:04]: Det vert nokre endringar i den oppsette spørsmålslista, og presidenten viser i den samanheng til spørsmålslista i salappen.

Endringane var som følgjer:

Spørsmål 14, frå representanten Helge André Njåstad til fiskeri- og havministeren, må utsetjast til neste spørjetime, då statsråden er bortreist.

Spørsmål 1

Margret Hagerup (H) [11:21:33]: «Stortinget har bedt regjeringen om en stortingsmelding om BPA, men denne har latt vente på seg over flere år. Det er langt på overtid for dem som trenger assistanse for å kunne leve fullverdige liv, og det er for mange som venter på avklaringer. Nå har regjeringen valgt å droppe den varslede stortingsmeldingen og i stedet satt ned et ekspertutvalg. Dette er en utsettelse og manglende politisk lederskap.

Kan statsråden forklare hvorfor regjeringen velger å «trenere» saken i stedet for å ta et klart og nødvendig ansvar?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:22:08]: På samme måte som representanten Hagerup er jeg utålmodig etter å tette forventningsgapet mellom de rettslige reguleringsene av BPA-ordningen og hva som faktisk oppnås innenfor de rammene som er tilgjengelig i dag. Samtidig er det helt nødvendig å sikre at BPA-ordningen er bærekraftig og står seg over tid. Det er viktig, særlig av hensyn til brukerne, som trenger mer forutsigbarhet enn det mange opplever i dag.

Noe av det som har gjort inntrykk på meg, er BPA-brukere som forteller at det er forholdsvis store forskjeller i dette tilbudet fra kommune til kommune, og at det oppleves som ganske tilfeldig og også urettferdig hvilke tilbud en får. Det mener jeg er innspill fra brukerne vi må ta på alvor. Det betyr at vi må ha en ordning som står seg over tid, også i møte med de utfordringene som den kommunale helse- og omsorgstjenesten står overfor.

Derfor mener jeg at vi må tillate oss å bruke litt mer tid på å sette de kunnskapshullene vi har, slik at vi får et helhetlig bilde, noe vi trenger for å ta gode valg for framtiden. Derfor har vi nå satt ned et ekspertutvalg som skal levere sin rapport i desember neste år, og som helt konkret skal vurdere hvordan vi kan innrette BPA slik at det bidrar til likestilling, likeverd og samfunnsdeltakelse. Dette utvalget skal bygge videre på den NOU-en vi allerede har, og som har vært på høring, men hovedsakelig konsentrere seg om de spørsmålene som ikke er dekket av NOU-en, og som nå må utredes nærmere.

Jeg kan legge til at NOU-en som ble sendt på høring, skapte ganske stort engasjement. Det var til dels ganske forskjellige oppfatninger blant høringsinstansene om hva som var riktig vei framover. Det var flere i BPA-utvalget som foreslo en annen måte å organisere dette på enn slik det gjøres i dag. Det var også ulike forslag i den prosessen knyttet til hvilken type lovverk dette skal ligge til, og om det er et likestillingspolitisk virkemiddel eller et helsepolitisk virkemiddel. I den dialogen jeg har hatt med organisasjonene og brukerne, har det vært viktig å få dette ordentlig belyst, slik at vi kan ta gode beslutninger for veien videre.

Helt til slutt vil jeg understreke at regjeringen selvfølgelig har stor respekt for Stortinget, og Stortinget har besluttet at det skal komme en stortingsmelding om BPA. Regjeringen har selvfølgelig alle intensjoner om å følge opp det. Vi er også opptatt av at det skal være en god stortingsmelding. Når vi nå har identifisert noen kunnskapshull som det er viktig å sette for å kunne foreslå og legge fram tiltak som faktisk treffer, mener jeg det er riktig å ta seg litt lengre tid, slik at sluttresultatet blir så bra som mulig.

Margret Hagerup (H) [11:25:00]: Vi er helt enige om at brukerne trenger forutsigbarhet og bedre tjenester i kommunene, men brukerne har ikke god tid. Med all respekt å melde: Det er tre år siden høringsfristen gikk ut, og det er to år siden regjeringen vedtok at det skulle komme en stortingsmelding. Dette er en sak som statsråden helt riktig sier betyr mye for enkeltmennesker, men nå står statsråden her og sier at det tok tre år å finne ut at dette må utredes nærmere. En må ha en utredning på en utredning. Sånn kan en ikke styre et land. Det er å holde dem som trenger dette, for narr, og det er å holde Stortinget for narr. Det er også respektløst overfor brukerne som trenger disse tjenestene, og familiene deres.

Da må jeg bare spørre: Har det skjedd en feil? Har statsråden rett og slett glemt, eller har statsråden prioritert dette ned?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:25:48]: Departementet har jobbet med BPA-ordningen underveis og

selvfølgelig gjennomgått de høringsinnspillene som har kommet inn. Vi har også gjennomført innspillsmøter med brukerorganisasjonene, der jeg selv har deltatt, og der kom det veldig tydelig fram at det er ulike syn på spørsmål om framtidig organisering, hvordan dette skal reguleres, og hvilket forvaltningsnivå som bør ha ansvar for denne ordningen. Skal det være en kommunal ordning, eller skal det være en statlig ordning? Dette er veldig store og prinsipielle spørsmål som må utredes skikkelig, slik at vi kan komme til Stortinget med et slutningsgrunnlag som står seg.

Det er ikke slik at vi ikke har gjort noe. En av de tingene organisasjonene tok opp med oss, var at de opplevde at det var for store forskjeller i hvordan regelverket blir praktisert fra kommune til kommune. Derfor sendte vi ut et brev til landets kommuner der vi klargjorde dette regelverket. Vi har også gitt Helsedirektoratet et oppdrag om å utrede behov for tiltak som skal bidra til nettopp gode vedtaksprosesser som får ned skillene fra kommune til kommune.

Margret Hagerup (H) [11:26:51]: Det kommer til å gå mange år før folk får den hjelpen de trenger nå, på grunn av regjeringens håndtering av dette. Vi har vært villige til å diskutere mange av elementene – vi er åpne for å diskutere en egen BPA-lov og er klar for en dialog – men det at det er en uenighet i en utredning, kan ikke bety at det må utredes på ny. Det betyr at jobben er krevende, men jeg vil tro det er vel så krevende for dem som står uten assistanse nå, og som vil gjøre det i mange flere år. Det trengs ikke flere utvalg for å gi folk frihet til å kunne studere og jobbe; det trengs politisk vilje, det trengs politisk avklaring, og det trengs politisk lederskap.

Jeg lurer ennå på om det har skjedd en feil, om statsråden rett og slett har glemt dette her, eller om en har prioritert det ned. Da er det jo også et spørsmål om når det kommer en melding til Stortinget, og når de som venter på en avklaring, kan forvente å få den assistansen de trenger.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:27:48]: BPA-ordningen ble rettighetsfestet i pasient- og brukerrettighetsloven helt tilbake i 2015, og hvis det er innbyggere som ikke får sine rettigheter oppfylt, er det viktig at en bruker klagerettighetene sine, og det må selvfølgelig følges opp. Det er ikke sann at de som har krav på BPA, ikke skal få BPA. Det er noe man har rett til.

Jeg må gjenta det jeg sa i stad: Dette er noe vi har jobbet med over tid og fortløpende, vi har tatt flere konkrete grep, som jeg nå har redegjort for, bl.a. for å bidra til at det skal bli mindre forskjeller når det gjelder hvordan dette regelverket praktiseres fra kommune til kommune. Likevel: Når det er såpass store sprik i hva f.eks. de uli-

ke aktørene på dette feltet ønsker seg, og når det er helt sentrale spørsmål som ikke ble utredet godt nok i denne NOU-en – også fordi utvalget var avskåret fra å mene noe om enkelte ting som nå har kommet på bordet igjen – mener jeg at vi må ta oss den tiden det tar, og få kunnskap på bordet, slik at vi kan legge fram et ordentlig avslutningsgrunnlag for Stortinget.

Spørsmål 2

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:29:15]: «Helseforetaksmodellen er sentraliserende. Sykehusdirektører med skyhøye lønninger bygger prestisjeprojekter i de store byene mens viktige tilbud sentraliseres og legges ned ved de mindre sykehusene. Samtidig må de ansatte løpe fortere og fortere fordi sykehusene skal spare penger på driften. Dette går naturlig nok utover rekrutteringen til spesialisthelsetjenesten, særlig utenfor de store byområdene.

Hva vil statsråden gjøre for å styrke rekrutteringen av sykepleiere, leger og andre fagfolk til sykehus i distriktene våre?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:29:50]: Å sikre tilgjengelig tilgang til helsepersonell i vår felles helsetjeneste er en høyt prioritert oppgave. Vi vet at rekrutteringssituasjonen ved enkelte sykehus og i enkelte regioner er utfordrende. Derfor jobber vi systematisk med å understøtte det arbeidet som skjer rundt om i sykehusene for å fremme et godt arbeidsmiljø, gode arbeidsvilkår, hensiktsmessig ansvars- og oppgavedeling, kompetanseutvikling, det å tenke nytt om hvordan en løser oppgavene slik at de som jobber der, trives, det at det er nok folk på jobb, og ikke minst en effektiv organisering av arbeidsprosessene, der en tar bort tidstyver, plunder og heft og det som oppleves som ikke-meningsfylt for personellet vårt.

Det er også viktig at vi støtter opp under det arbeidet som skjer med å sikre tilgang til riktig kompetanse gjennom kvalifisering, utdanning, rekruttering, nok studieplasser og selvfølgelig kompetanseutvikling for dem som jobber i tjenestene våre.

Så er det viktig at vi har en sykehusøkonomi som gjør det mulig ta nødvendige investeringer og gjøre nødvendige grep – både for at pasientene skal ha en god helsetjeneste med kortere ventetider, og selvfølgelig også for at det skal være godt å jobbe i våre felles sykehus.

Vi har to konkrete tilskuddsordninger som skal understøtte rekrutteringen av helsepersonell til distriktene. Jeg vil gjerne nevne at fra 2024 er Helse nord tildelt et tilskudd på 200 mill. kr for å beholde og rekruttere personell. Dette tilskuddet ble økt med 15 mill. kr i 2025, og vi foreslår å videreføre dette i statsbudsjettet for 2026.

Formålet med dette tilskuddet er å stabilisere personellsituasjonen i eksisterende tilbud. Behovene innenfor psykisk helsevern, akuttfunksjoner og føde- og barselomsorgen, der det har vært utfordringer, skal vektlegges. Dette er et felles engasjement Arbeiderpartiet og Senterpartiet har hatt også da vi satt i regjering.

I tråd med Nasjonal helse- og samhandlingsplan ble det i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2024 også innført et rekrutterings- og samhandlingstilskudd. Dette tilskuddet skal stimulere til forpliktende samarbeid mellom kommuner og spesialisthelsetjeneste, bl.a. om tiltak som nettopp bidrar til å fremme rekruttering. Her er det viktig at en tilrettelegger for lokale løsninger i opptaksområdet til de minste sykehusene, og vi har sagt at det skal vektlegges, for her vet vi at det er særskilte utfordringer.

Her kan det være sentralt å prøve ut nye organisasjonsformer. Det kan være kombinerte stillinger på tvers av kommuner og sykehus osv. Her skjer det masse spennende prosjekter og nyvinnsarbeid, der innovative kommuner og innovative sykehus nå jobber sammen. Dette bevilget vi 286 mill. kr til i 2025, og vi foreslår å styrke tilskuddet med ytterligere 40 mill. kr i 2026.

Så har vi invitert alle partiene på Stortinget med på et forpliktende samarbeid om å lage en helsepersonellplan for 2040, for vi mener det er viktig at vi kan stå sammen om noen overordnede tiltak, gjerne så konkrete som mulig, for hvordan vi skal sikre at det er nok fagfolk i helsetjenesten vår de neste 15 årene. Det gjelder selvfølgelig både by og land.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:32:51]: I fjor høst vedtok regjeringen at man ønsket å innføre et nytt rekrutteringstiltak, ikke bare for helse, men egentlig for å klare å rekruttere lærere, sykepleiere, leger og andre typer nøkkelpersonell rundt omkring i hele Norge. Man laget da en ordning for nedskrivning av studiegjeld med 25 000 kr hvis man bodde i sentralitetsklasse 5 og 6 – helt målrettet og helt konkret for å øke konkurransekraften. Det ble først vedtatt av regjeringen og så bekräftet av Stortinget.

Så valgte Støre-regjeringen nå å legge fram et forslag der det tiltaket ikke var inne for tre–fire femtedeler av dem som i utgangspunktet trodde det gjaldt dem. Alle i sentralitetsklasse 5 var altså tatt ut. Mitt spørsmål nå er: Mener regjeringen denne uken at man skal ha en nedskrivning på minus 25 000 kr hvis man bor i sentralitetsklasse 5, selv om man ikke mente det forrige onsdag?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:33:46]: Som det ble kommunisert fra finanspolitisk talsperson i Arbeiderpartiet i går, vil Arbeiderpartiet ta ansvar for å rydde opp. Derfor er det viktig for oss å understreke på nytt at

denne ordningen skal gjennomføres. Det betyr både sentralitetssone 5 og sentralitetssone 6. Vi skal ta ansvar for at det kommer på plass nå, slik at budsjettforhandlingene kan komme i gang.

Det er riktig at dette er noe som Senterpartiet og Arbeiderpartiet har stått sammen om i regjering, og Arbeiderpartiet er også positive til denne ordningen. Jeg er veldig glad for at vi nå kan finne en løsning på dette. Når vi har gjort en feil, er det viktig at vi rydder opp i det, og det er det vi nå gjør.

Jeg er for øvrig også enig med representanten i at dette kan være ett av flere tiltak som også bidrar til rekruttering og bosetting i distriktene, og at det derfor er et tiltak som det er bra at kommer på plass, nå også i full skala.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:34:44]: Det er bra at Vestre nå er så tydelig på det, for forrige onsdag, da statsråd Stoltenberg sto der, mente han at det ikke var klokt – på det tidspunktet. Det er bra at regjeringen nå er så tydelig – i Stortinget og fra Stortingets talerstol – på at det også er regjeringens offisielle syn at alle som fikk den ordningen presentert i fjor, altså sentralitetsklasse 5 og 6 og de 43 690 menneskene som fikk usikkerhet denne uken, nå får det. Dette er et tiltak som kan gjøre det lettere å rekruttere sykepleiere, lærere, psykiatere og andre fagfolk til den offentlige helsetjenesten. Det er et skrikende behov for fagfolk i hele Norge.

Da utfordrer jeg Vestre igjen på om han kan bekrefte at regjeringen med full kraft nå skal gjøre det de kan for at den ordningen blir vellykket, at forskriften kommer ut, og at det ikke blir noen nye forslag om innskrenking i den forskriften.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:35:42]: Nå skal Stortinget etter hvert beslutte et statsbudsjett for neste år, og nå har i hvert fall Arbeiderpartiet klargjort hva som er viktig for oss. Vi ønsker at denne ordningen skal være så god som mulig. Den skal dekke sentralitetssone 5 og 6. Det er også presisert fra finanspolitisk talsperson i dag at dette gjelder for alle typer studielån som man kan få fra Lånekassen. Så er vi litt opptatt av at det skal gjelde at man enten har avlagt poeng, fullført en utdanning eller gjennomført en utdanning. Det tror jeg vel var intensjonen hele tiden, også fra Senterpartiets representanter, så dette er jeg helt sikker på at vi skal bli enige om.

Representanten kan være helt trygg på at når Stortinget beslutter dette, så kommer regjeringen selvfølgelig til å følge det opp lojalt og gjøre det vi kan for at dette blir en så god ordning som mulig.

Spørsmål 3

Bent-Joachim Bentzen (Sp) [11:36:44]: «I henhold til statens lederlønnssystem skal ingen ledere i staten tjene over 2,1 mill. kr. Flere av helseforetakenes direktører har en samlet godtgjørelse på over 3 mill. kr. Da statsråd Vestre var næringsminister, sendte han brev til styrene i statlige selskaper og advarte de mot å la direktør lønningene skyte fart.

Hvilke konkrete styringssignaler har statsråden gitt til helseforetakene for å stoppe lederlønnsgaloppen?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:37:13]: For at vi skal kunne tilby befolkningen gode og likeverdige spesialisthelsetjenester, er vi avhengige av å ha dyktige ansatte med god kompetanse på alle nivåer. Det gjelder selvfølgelig spesielt dem som jobber direkte med pasientbehandling, men det gjelder også dem som på ulikt vis bidrar til at organisasjonene vi snakker om, skal nå sine mål på best mulig måte. Derfor er det viktig at vi kan tilby en konkurransedyktig lønn for de stillingene det skal rekrutteres til.

De regionale helseforetakene og helseforetakene er selvstendige virksomheter, og de er eid av staten. Derfor omfattes de ikke av statens lederlønnssystem, men de omfattes av statens retningslinjer for lederlønn i selskaper med direkte statlig eierandel. Det forventes her at godtgjørelsene skal være konkurransedyktige, men så vil jeg veldig gjerne understreke: De skal ikke være lønnsledende, og jeg vil også understreke at hensynet til moderasjon skal ivaretas.

Sammenlignet med lønnen til ledere i andre selskaper med statlig eierskap tror jeg ikke vi kan si at de regionale helseforetakene er lønnsledende, og særlig ikke hvis en ser hen til organisasjonenes størrelse, budsjett, kompleksitet og antall ansatte.

En av de viktigste oppgavene for styrene i de regionale helseforetakene er å ansette administrerende direktør for virksomheten. Spesialisthelsetjenesten har til sammen mer enn 150 000 ansatte fordelt mellom fire regionale helseforetak. Når en skal rekruttere ledere her, må en se etter personer med erfaring fra ledelse av store og komplekse organisasjoner, og de mest aktuelle kandidatene med slik erfaring har ofte et lønnsnivå tilsvarende stillinger i andre sektorer.

Jeg skjønner veldig godt at det stilles spørsmål, og at lønnsnivået til ledere er noe mange ikke kjenner seg igjen i. Det er grunnen til at regjeringen har skjerpet kravene til moderasjon. Det gjorde vi da Senterpartiet og Arbeiderpartiet satt i regjering sammen, og vi gikk sammen i Stortinget om en eierskapsmelding som Stortinget sluttet seg til. Dette er også formidlet i foretaksmøter, og det er gitt i konkrete styringssignaler.

Nå har vi satt i gang et arbeid for å slanke helsebyråkratiet både i foretakene og i underliggende etater. Vi ønsker å frigjøre mer ressurser til førstelinja, der hvor pasientbehandlingen faktisk skjer. Jeg mener også, i lys av den diskusjonen som nå pågår, og mange av eksemplene som har kommet fram, at det er bra at vi kan gjennomgå dette ordentlig. Derfor har regjeringen nå – selvfølgelig – startet arbeidet med å følge opp det Stortinget har besluttet, nemlig at vi skal gjennomgå lederlønnsutviklingen og se hen til utviklingen i sektoren, men også til utviklingen i arbeidslivet for øvrig. Hvis vi basert på den gjennomgangen ser at det er behov for å gjøre noen justeringer i forventninger, eller for tydeliggjøring eller på annen måte å gjøre noe med dette, vil vi selvfølgelig også gjøre det.

Bent-Joacim Bentzen (Sp) [11:40:05]: Jeg takker for svaret og registrerer at statsråden ikke har gjort det han gjorde da han var næringsminister, nemlig å sende brev til styrene.

Som statsråden sikkert hører på dialekten, kommer jeg fra Nordland. Der er vi nå i en situasjon hvor helseforetaket finansierer millionlønninger til direktørene, samtidig som man ikke har tilstrekkelige prehospitale tjenester, hvor ambulansetjenestene svekkes, og hvor man mangler analyser av behovet før man dimensjonerer og disponerer prehospitale tjenester. Jeg tillater meg derfor å spørre statsråden om hvorvidt han mener at direktørene er viktigere enn ambulansene, ettersom det er den prioriteringen som gjøres i nord, og siden han selv ikke griper inn som ansvarlig statsråd.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:40:42]: Enhver helse- og omsorgsminister må jo forholde seg til de føringene Stortinget har lagt for hvordan sykehusene våre skal styres. Så lenge vi har den modellen vi har i dag, er det noen klare føringer for hvem som har ansvaret for hva. Som jeg sa i svaret mitt, er det altså styrene som ansetter administrerende direktører, som fastsetter dette lønnsnivået.

Nå har regjeringen satt ned et helsereformutvalg som har fått i oppgave å foreslå nye modeller for både styring, organisering og finansiering av helsetjenestene våre. Vi har også her invitert til bredt politisk samarbeid, for vi mener at nå, 25 år etter at staten overtok eierskapet til sykehusene og vi innførte helseforetaksmodellen, er det på tide å vurdere om vi skal gjøre endringer. Vi er også helt åpne for å gjøre endringer. Likevel: Så lenge vi har den modellen vi har, må vi forholde oss til den modellen.

Jeg forstår som sagt at det reises spørsmål og diskusjon om lederlønninger. Det er bra, og vi skal tydeliggjøre disse forventningene og nå gjøre en fullstendig gjennomgang av dette.

Bent-Joacim Bentzen (Sp) [11:41:47]: Jeg takker igjen for svaret.

I Nordland har vi ikke døgnåpen PCI- eller hjertesviktbehandling. Pasientene må flys til Tromsø for å få behandling utenom arbeidstiden. Dette har ført til at nordlendinger har mistet livet, senest for noen måneder siden.

Ettersom helseministeren er den eneste demokratiske nøkkelen i Helse-Norge med foretaksmodellen som vi har i dag, lurer jeg på om statsråden vil sørge for at man får på plass døgnåpen PCI i Bodø. Jeg gjør oppmerksom på at jeg ikke er interessert i noe svar som peker på helseforetakene; jeg er interessert i å vite hva ministeren som har det overordnede ansvaret, vil gjøre med saken.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:42:19]: Det er en pågående diskusjon om PCI-tilbudet. La meg først få si at overlevelsesgraden for denne typen sykdommer og hendelser i Norge er høy. Når vi sammenligner med andre land, gjør vi det veldig bra. Her er det altså viktig at vi tenker på hva som er best for pasienten. Jeg vil advare litt mot en utvikling der vi ender med at vi i Stortinget skal sitte og vedta detaljert hvilken type behandling som skal være på hvilket sykehus, og i hvilken landsdel. Mye av dette er tungt faglige spørsmål der vi må ha tillit til at de som er satt til å vurdere dette, gjør de beste beslutningene.

Jeg forstår det ønsket som er i Nordland og i Bodø. Jeg har vært på PCI-senteret, og det er veldig dyktige folk som jobber der. Nå gjøres det en gjennomgang denne høsten, en evaluering av hvordan dette tilbudet har vært, og hvis en der kommer til at det er behov for å justere dette tilbudet, forventer jeg også at Helse nord gjør det.

Spørsmål 4

Kjersti Toppe (Sp) [11:43:37]: «Stortinget har gjort vedtak om å be regjeringa sikre at "endringar i tenestetilbodet ved Lærdal og Nordfjord sjukehus skal gje eit minst like godt fagleg tilbod på tenestestadene i Sogn og Nordfjord som i dag". Det er inga føring i vedtaket om at det faglege tilbodet skal bli gitt nær der folk bur, på lokalsjukehusa i Lærdal og på Eid.

Vil vedtaket i det heile tatt få konsekvensar for Helse Førde HF si behandling av kuttforslaga i foretaket, og vil vedtaket stoppe at til dømes barseltilbod og ortopedi blir avvikla og sentralisert?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:44:23]: Helse Førde er i en krevende økonomisk situasjon, og derfor har de sett behov for å foreta en gjennomgang av sitt tjenes-

tetilbud og sin organisering av ulike tjenester i helseforetaket.

I styremøtet som ble avholdt 25. september i år, ble den krevende situasjonen belyst og mulige tiltak drøftet. Da ble det også besluttet å gå i gang med en rekke konkrete vurderinger av tiltak, hvor det bl.a. skal ses på ulike faglige forhold, personellmessige sider, samfunnsmessige konsekvenser og økonomi. Disse vurderingene berører ulike fagområder.

At slike prosesser vekker både uro og engasjementet lokalt, har jeg den aller dypeste forståelse for, men av og til er det behov for å vurdere mulige tilpasninger for å utvikle tjenestene slik at de er bærekraftig også i tiden framover.

La meg først si at det ikke er fattet noen beslutninger om dette tjenestetilbudet. Nå jobbes det med litt ulike alternativer, som jeg sa, og de skal vurderes. Og det er helt riktig, som representanten sa, at Stortinget nylig har fattet et vedtak som berører tjenestetilbudet ved Lærdal og Nordfjord sykehus. Dette vedtaket er gjort kjent for de ansvarlige og blir fulgt opp på egnet måte. Jeg legger til grunn at i det arbeidet som nå pågår i Helse Førde, gjøres det gode og grundige faglige vurderinger av mulige tiltak, og at befolkningen skal sikres gode spesialisthelsetjenester også i tiden framover.

Jeg vil gjerne si at det ikke er fattet endelige beslutninger, men det er viktig at man gjør dette på en ordentlig måte, og at berørte interessenter blir involvert.

Nå er det lagt fram et forslag til statsbudsjett etter styremøtet i Helse Førde. Det er fattet et vedtak i Stortinget etter det styremøtet, og jeg antar at de to prosessene også blir en del av disse vurderingene.

Jeg vil også si at da Senterpartiet og Arbeiderpartiet var i regjering sammen, laget vi Nasjonal helse- og samhandlingsplan, som Stortinget har vedtatt. Der står det bl.a. at dagens fødetilbud skal opprettholdes i planperioden, gitt faglig forsvarlighet, og jeg vil bare understreke at regjeringen har alle intensjoner om – og kommer til – å følge opp det som står i den planen. Det er en føring alle de fire regionale helseforetakene og helseforetakene under der igjen, naturligvis må følge opp. Det er noe Stortinget har besluttet, og det skal følges opp.

Kjersti Toppe (Sp) [11:46:51]: Eg takkar for svaret, sjølv om statsråden ikkje svarer på spørsmålet mitt. Spørsmålet mitt var om det vedtaket som Stortinget gjorde, om å be regjeringa sikra eit minst like godt fagleg tilbod ved endringar som vert gjorde i helseforetaket, vil stoppa at dei f.eks. kan leggja ned barseltilbodet, som er fantastisk bra både på Lærdal og på Eid, og som er det ministeren elles viser til når han skal sjå til korleis framtidig barseltilbod i Noreg skal vera, eller om vedtaket vil hindra at ortopeditilbodet på Lærdal vert lagt

ned. Eg trur folk er lei av liksomvedtak i Stortinget. Vi mangla éi stemme på å få eit vedtak om å stoppa desse omstillingane, så det er stort engasjement i Stortinget òg for det som no eventuelt skjer.

Statsråd Jan Christian Vestre [11:47:58]: Jeg har selvfølgelig stor respekt for at regjeringen følger opp de vedtakene som Stortinget fatter, og som jeg forsøkte å få fram i svaret mitt, er dette formidlet. Jeg legger til grunn at det i den diskusjonen om omstilling som nå pågår, er sett hen til både det Stortinget besluttet, og det statsbudsjettet som er lagt fram, og selvfølgelig andre styrende dokumenter, herunder Nasjonal helse- og samhandlingsplan.

Men det ligger også til styrene i helseforetakene og det ansvaret de har, at en kan gjøre vurderinger når situasjonen tilsier det. Jeg vil advare mot at en forsøker å stoppe ethvert forsøk på å ta disse diskusjonene før de er grundig belyst og evaluert. Det kan godt være at noen av de forslagene som det nå jobbes med, viser seg å ikke være gjennomførbare, ikke være kloke eller ikke bør gjennomføres, men vi kan altså ikke stoppe utviklingen i Helse-Norge. Det vil komme utfordringer framover, og vår oppgave er å sørge for at det er et godt helsetilbud over hele landet, selvfølgelig også i distriktene.

Kjersti Toppe (Sp) [11:49:06]: Eg er nok litt ueinig. Eg meiner at dei stadige utgreiingane, der folk lurar på om dei har ein jobb neste år, er gift for rekrutteringa til helsevesenet vårt. Eg meiner at vi ikkje skal gjera slike utgreiingar utan å meina noko med det. Ein skal ikkje greia ut berre fordi at «det må vi gjera». Eg ser at statsråden ikkje har den bekymringa.

Eg vil òg átvara mot å bruka helseføretakslova som ei trekkspellov, der statsråden går inn og styrer når han vil det, og elles held seg veldig tilbake. Det er òg ein paragraf i helseføretakslova, § 30, som seier at statsråden skal gå inn når eit helseføretak gjer vedtak, eller vurderer vedtak, som har vesentleg betydning for tilbodet eller kan medføra omfattande endringar i tenestetilbodet, noko eg no meiner dei vurderer i Helse Førde. Spørsmålet mitt er: Vil statsråden bruka helseføretakslova § 30 og gripa inn i denne saka, ut frå det som no vert føreslått?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:50:13]: Det er ingen av de forslagene som nå diskuteres i Helse Førde, som innebærer å avvike eller stenge tjenestetilbudet totalt sett på ett av disse stedene. Det vil være helsetjenester på disse tjenestestedene også framover. Det helseforetaket vurderer, er om man skal justere tilbudet. Det kan bety å flytte noe fra et sted til et annet, men det kan like gjerne bety at man får noe tilbake igjen. Her mener jeg at vi framover, ikke minst nå i arbeidet med

helsereformen, må tenke på: Hvordan kan vi styrke lokalsykehusene våre? En del tjenester er så spesialiserte at det er bra for pasientene at de ligger til de større sykehusene. Vi har nettopp åpnet et stort, nytt, moderne sykehus i Førde. Det kan godt hende at noen flere oppgaver framover skal dit, men da må vi også se på: Hvilke oppgaver kan vi flytte til lokalsykehusene og de små tjenestestedene? Hvordan kan vi der bygge et godt samarbeid mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten, slik at folk har et nært helsetilbud? Jeg vil ikke være noen talsperson for sentralisering. Jeg mener vi skal ha både gode akutte, sentrale sykehus og gode desentraliserte tjenester. Men da må vi også være åpne for å justere og vurdere endringer.

Spørsmål 5

Maren Grøthe (Sp) [11:51:41]: «Innføringen av Helseplattformen gikk på bekostning av pasientsikkerhet og reduserte effektivitet i pasientbehandlingen. I Debatten på NRK 9. oktober 2025 fortalte tidligere sykehusdirektør ved St. Olavs hospital hvordan helseforetaket holdt tilbake informasjon. Hun sa at helseforetaksmodellen bør endres, og at det "det er et mangelfullt samsvar mellom ansvar for pasientsikkerheten og der beslutningene fattes [...] Jeg har ingen direkte kontakt med departementet. All dialog må gå gjennom det regionale helseforetaket".

Er det forsvarlig å drifte sykehus slik?»

Statsråd Jan Christian Vestre [11:52:25]: La meg først få understreke at denne modellen vi styrer sykehusene etter, er besluttet av landets folkevalgte i Stortinget. Og hvis vi skal gjøre endringer av vedtak som er fattet i Stortinget, må Stortinget gjøre det. Da må Stortinget ha et godt beslutningsgrunnlag, det må være alternativer. Det er grunnen til at regjeringen har satt ned helsereformutvalget, som nettopp skal foreslå modeller for å styre, organisere og finansiere helsetjenestene på en måte.

Som jeg sa i en tidligere replikkveksling i dag: Så lenge vi har det systemet vi har, må vi følge det systemet lojalt. Hvis vi lager et annet system, så skal vi følge det systemet. Den modellen vi har i dag, er innrettet med klare styringslinjer fra Stortinget. Det er helse- og omsorgsministeren som eier de regionale helseforetakene på vegne av oss alle. Det er da de regionale helseforetakene igjen som har tilsvarende styringslinjer til helseforetakene. Styring skjer gjennom oppdragsdokumenter, der departementet stiller tydelige vilkår som følger av de vedtakene Stortinget til enhver tid har fattet, f.eks. gjennom statsbudsjettet og gjennom andre vedtak som er fattet i foretaksmøtet. Så det er altså departementet, statsråd-

en, som skal holdes orientert om at virksomheten i de regionale helseforetakene og helseforetakene drives i samsvar med de kravene og vilkårene som er satt. Det skjer gjennom skriftlig rapportering og rapporteringsmøter som holdes utenom foretaksmøtet. I tillegg rapporteres det i årlig melding.

Spesialisthelsetjenesten har i inneværende år et budsjett på 230 mrd. kr og har om lag 160 000 ansatte. Helseforetakene representerer noen av de største virksomhetene vi har i Norge.

Mange vil si at den styringsmodellen vi nå har hatt siden 2002, har fungert godt. Det har vært mange fordeleler med den, men jeg ser også at det er utfordringer med den måten å styre på. Det er grunnen til at Arbeiderpartiet har både gått til valg på og satt ned et utvalg som nettopp skal foreslå alternativer. Da mener jeg det er viktig at vi går ordentlig inn i dette, at vi faktisk ser på hva som kan være bedre måter å styre på, men det må være et faglig utgangspunkt. Vi må ha fakta og kunnskap, og vi bør ha flere modeller vi kan ta stilling til.

Jeg er veldig opptatt av å involvere Stortinget i dette. Jeg ser ikke for meg her at regjeringen på eget initiativ skal legge fram en modell for Stortinget uten at det har vært dialog med partiene på Stortinget. Jeg har allerede hatt samtaler med alle de politiske partiene nettopp for å berede grunnen for at her vil det kunne bli endringer, lytte til hva alle partiene er opptatt av, kunne diskutere konkrete modeller og forsøke å se hva vi kan gjøre som skaper bredest mulig enighet, for det er viktig at endringer står seg over tid, det mener jeg vil være veldig viktig.

Jeg er utålmodig. Det vet jeg representanten Grøthe er også. Derfor har vi gitt dette utvalget forholdsvis kort tid, vil jeg si. De skal levere rapporten sin om vel et år. Da vil vi raskt kunne komme tilbake til hvordan vi skal følge opp dette videre.

Maren Grøthe (Sp) [11:55:30]: Jeg forstår at regjeringen må følge denne modellen for å drifte sykehusene som Stortinget har vedtatt. Men grunnen til at vi har den modellen fortsatt, er bl.a. at Arbeiderpartiet har vist manglende vilje til faktisk å gjøre noe med den i praksis.

Realiteten er at hasten med å innføre f.eks. Helseplattformen i Trøndelag ser vi har hatt alvorlige konsekvenser. Mediene har fortalt historier om kreftsyke som ikke fikk den innkallingen de skulle ha, og om at avdelinger ved St. Olavs hospital opplevde å miste kontrollen over helsekøen. Undersøkelser viste at ni av ti leger mente at de brukte mer tid på arbeidsoppgavene sine nå enn de gjorde før systemet ble innført.

På tross av det fortalte sykehusdirektøren ved St. Olavs at hun ble fortalt av helseforetaket at alle kritis-

ke feil var rettet, det forelå ingen pasientrisiko, og hun ble bedt om å gjennomføre.

Statsråden sier vi må følge systemet lojalt, men anerkjenner heller ikke statsråden at vi nå lytter mer til bekymringene fra direktørene i helseforetakene enn til dem som faktisk er nærmest pasientene det gjelder, og at det er noe det haster å få gjort noe med?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:56:37]: Nå var vel dette sitatet representanten Grøthe viste til, fra en annen sykehusdirektør. Jeg tror det er viktig at vi skiller problemstillingene fra hverandre. Regjeringen er åpen for å vurdere nye modeller, men det må skje på et faglig godt fundert grunnlag, og vi må gjøre noe som står seg over tid.

Så er det mye å si om innføringen av Helseplattformen. Dette er en beslutning som, så vidt jeg husker, ble tatt tilbake i 2016. Kontrakten med leverandøren ble inngått i 2019. Og ja, det har vært problematisk å innføre Helseplattformen. Vi har en veldig alvorlig rapport fra Riksrevisjonen som vi følger opp. Den sier at innføringen kan ha truet pasientsikkerheten. Her har vi tatt flere grep, bl.a. bevilget mer penger til å bedre brukervennligheten av Helseplattformen. Mitt inntrykk nå er vel at ting fungerer bedre enn de gjorde før, men det er fortsatt ulike erfaringer. Jeg har sittet ned med leger og andre som har vist meg svakhetene i dette systemet, som først og fremst handler om brukervennligheten og at deler av systemet er tungvint. Det må man gjøre alt man kan for å forbedre, både slik at klinikerne har et godt verktøy, og selvfølgelig slik at pasientene er trygge – det skal de være.

Maren Grøthe (Sp) [11:57:45]: Sitatet var direkte hentet fra Grethe Aasved i Debatten på NRK. Jeg mener at hennes sitat bare understreker hvorfor vi bør skrote helseforetaksmodellen. Som den fungerer nå, innebærer den en pulverisering av ansvar. De som tar beslutningene, sitter lenger unna pasientene og ikke minst de ansatte som står overfor dem det gjelder. Hele grunn tanken da Stoltenberg innførte helseforetaksmodellen, var inspirert av New Public Management-tankegangen man hadde i Storbritannia den gangen. Nå ser vi at søsterpartiet til Arbeiderpartiet i England er i ferd med å slå retrett. De ser nettopp de utfordringene som Senterpartiet også her peker på.

Jeg lurer på hvor langt Arbeiderpartiet nå er villig til å gå i å bli med oss og faktisk endre helseforetaksmodellen til det bedre. Hva er egentlig forskjellen på Arbeiderpartiet i Norge og i Storbritannia i disse spørsmålene?

Statsråd Jan Christian Vestre [11:58:39]: Det var veldig gode grunner til den reformen som ble gjennomført i 2002. Det viktigste var kanskje at staten overtok eierskapet til sykehusene. De var tidligere eid av fylkes-

kommunene. Det medførte store underskudd. Det medførte stadig behov for å fylle på mer penger. Det medførte i hvert fall ansvarspulverisering, som jeg er glad for at representanten Grøthe er opptatt av at vi skal unngå. Det medførte også at det var til dels ganske store forskjeller mellom helseregionene. Så jeg er veldig glad for at så vidt jeg har sett, er det ingen partier på Stortinget, heller ikke Senterpartiet, som foreslår at vi skal flytte sykehusene tilbake til fylkeskommunene. Men jeg vet at Senterpartiet, jeg tror i alle de 25 årene, har vært mot denne modellen. Arbeiderpartiet har forsvart den fordi vi mener det ikke har vært alternativer på bordet som har vært bedre.

Som jeg sa, har Arbeiderpartiet i sitt valgprogram, og jeg tror det er snart et år siden jeg tok til orde for det, at vi nå burde gjennomføre en ny helsereform og se på dette med et friskt blikk, nye øyne og ny åpenhet. Det er det vi nå har invitert partiene på Stortinget med på og det helsereformutvalget nå er i full gang med å utrede. Jeg tror vi kommer til å ha en annen modell i årene framover enn den vi har hatt nå, men vi må gjøre det riktig.

Spørsmål 6

Erling Sande (Sp) [12:00:01]: «Ifølgje Helsedirektoratet var ambulansen i grisgrendte strøk knytt til AMK-sentralen i Førde framme innan målet på 25 minutt i 77,7 pst. av tilfella i 2024. Ofte er det dei pasientane som opplever lang responstid, som også har lengst reiseveg til sjukehus. Likevel føreslår Helse Førde HF ein reduksjon av ambulansestasjonar.

Kva meiner statsråden er akseptabel tid å vente på ambulanse, og kva vil statsråden gjere for å hindre at responstida for pasientar som treng akuttmedisinsk behandling i Sogn og Fjordane, blir ytterlegare svekka?»

Statsråd Jan Christian Vestre [12:00:39]: Det er Helse Førde som har ansvaret for ambulansetjenesten i sitt område, og som skal sørge for at tjenesten er dimensjonert slik at den sikrer forsvarlig akuttmedisinsk beredskap til befolkningen. Dimensjonering og ikke minst plassering av ambulanserbiler må skje etter en helhetlig vurdering av lokal beredskap, følge lokal kunnskap og også være innenfor de økonomiske rammene som helseforetaket har.

Representanten Sande spør om hva som er akseptabel tid å vente på ambulanse. Det er AMK som har ansvaret for å koordinere ambulansoppdragene, og som må gjøre de faglige vurderingene i hvert enkelt tilfelle. Når det haster, er det viktig med kort utrykningstid, og det er avgjørende at AMK her har lokal fleksibilitet til å prioritere dem som haster mest.

Representanten spør videre hva jeg vil gjøre for at pasienter får god akuttmedisinsk behandling. Her vil jeg understreke at responstid ikke kan ses isolert. Det er også viktig at den ambulansen som kommer, har riktig utstyr og kompetente fagfolk. Vi la for kort tid siden fram en stortingsmelding om allmennlegetjenesten og de akuttmedisinske tjenestene utenfor sykehus. Der var det flere tiltak, og Stortinget sluttet seg til dem.

Det viktigste er å styrke den lokale akuttberedskapen ved å ta alle ressursene i akuttkjeden i bruk og sørge for at det er bedre prioritering og styring av disse. Det handler bl.a. om å få til et godt samarbeid og god planlegging mellom helseforetak og kommuner. Det mener vi gir bedre tjenester, det er bra for pasientene, og det er god bruk av ressursene. Som følge av dette har vi gitt helseforetakene i oppdrag å gjennomgå og planlegge de akuttmedisinske tjenestene utenfor sykehus i samarbeid med kommunene, med mål om nettopp å styrke den lokale akuttberedskapen ut fra lokale behov. Det å styrke lokal akuttberedskap vet jeg at representanten har et ektefølt engasjement for, la meg bare si det. Vi har helsefellesskapene, som er en god arena for å videreutvikle nettopp dette samarbeidet.

Det er viktig at helseforetakene legger til rette for ulike typer pasienttransport som kan begrense belastningen på akuttambulansene, slik at vi får brukt dem på en god måte. Det er også viktig at AMK får bedre forutsetninger for å gjøre riktige vurderinger av både hastegrad og ressursbruk, og dette gir vi nå Helsedirektoratet oppdrag om.

Vårt mål er at innbyggere med akutt sykdom og skade skal få rask og trygg helsehjelp i hele landet. Det er helseforetak og kommuner som sammen har ansvaret for akuttberedskapen. Befolkningen skal ha trygghet for at de får god og forsvarlig helsehjelp ved akutt sykdom og skade. Som sagt er det Helse Førde som har ansvaret for ambulansetjenesten, og de må sørge for at den er dimensjonert slik at den sikrer forsvarlig akuttmedisinsk beredskap til befolkningen. Det har befolkningen rett til, og myndighetene har en plikt til å sørge for at det skjer.

Erling Sande (Sp) [12:03:30]: Eg takkar for svaret, men eg legg jo merke til at statsråden verken svarar meg eller folk i Sogn og Fjordane på kva som er akseptabel tid å vente på ein ambulanse. Den økonomiske situasjonen til Helse Førde, som tidlegare i dag har vore diskutert i spørjetimen, tilseier no at Helse Førde for å svare kostnader til staten på grunn av eit sjukehusbygg ein har investert i, vurderer ytterlegare svekking av ambulansetenesta. Då er eit naturleg oppfølgingsspørsmål om statsråden forstår at folk reagerer på at fordi ein då skal betale kapitalkostnader til staten, skal innbyggja-

rane finne seg i å måtte vente endå lenger på ambulanse i eit område som også i landssamanheng i dag har lang responstid på mange av uttrykkingane.

Statsråd Jan Christian Vestre [12:04:26]: Slik jeg forstår det, handler oppfølgingsspørsmålet egentlig mest om diskusjonen som pågår om en skal skille drift og investeringer. Dette er også noe av det som helsereformutvalget nå skal utrede. Senterpartiet har også vært opptatt av dette og har fremmet forslag i Stortinget om at det skal utredes. Dagen etter at det ble vedtatt et forslag om dette, sikret jeg personlig at helsereformutvalget fikk denne beskjeden, og de har nikkert til at de kommer til å se på det – så det kan vi jo vurdere.

Alle pengene kommer likevel fra det samme stedet, og det er Stortinget som bevilger penger til sykehusene. Så vidt jeg husker, er kapitalkostnadene til sykehusene nå om lag på det nivået de var for ti år siden, og de utgjør en veldig liten del av driftsbevilgningene. Så hvis man skal lage andre måter å finansiere investeringer på, må man bare være klar over at med mindre en tilfører sykehusrammen mer penger, vil de pengene nødvendigvis måtte bli tatt fra drift. Det å ta hele kaka inn, altså sykehusbudsjettet, for så å dele den ut igjen i to stykker, hvor ett er drift og ett er investeringer, blir det ikke nødvendigvis bedre helsetjenester av, men vi er åpne for å vurdere det.

Erling Sande (Sp) [12:05:33]: Dette er jo ei problemstilling som helseforetaket står oppe i no. Det betyr at om eit utval presenterer ei løysing to eller tre år fram i tid, eller til og med eitt år fram i tid, kan desse endringane vere gjorde. Det einaste klare svaret som kan lesast frå regjeringa på dette, er jo i statsbudsjettet. Eg har registrert at ordføraren i Stad kommune var ute og jubla for 58 mill. kr som då skulle kome til Helse Førde knytt til desse omleggingane som no er føreslått, både i akuttmedisinsk teneste og i lokalsjukehusa.

Det hadde vore bra om statsråden kunne klarere om desse 58 millionane er ein reell auke til Helse Førde, og om dei er retta inn for å hindre den nedbygginga av tilbod som no av økonomiske grunnar er føreslått i Helse Førde.

Statsråd Jan Christian Vestre [12:06:31]: La meg bare få svare på noe representanten spurte om som jeg ikke rakk i forrige replikkveksling – jeg tror det var om jeg forstår at dette skaper engasjement. Svaret på det er helt klart ja. Jeg har møtt ordføreren, og jeg skal til Sogn og Fjordane neste uke. Der skal vi ha folkemøte, og jeg gleder meg til å møte befolkningen. Jeg forstår kjempegodt at når det diskuteres omlegging av tilbudet, berører det følelsen av trygghet. Jeg ser fram til de diskusjonene, og jeg skal møte folk og lytte til hva de har å si.

Samtidig må Helse Førde nå få gjøre den vurderingen de skal gjøre. Vår oppgave vil likevel være å sikre at vi har gode helsetjenester og faglig forsvarlige helsetjenester også framover.

Regjeringen har lagt fram et forslag til statsbudsjett som for helse kompenserer fullt ut for både prisveksten og demografien, og så er det lite grann på toppen for økt aktivitet. Det skal etter vanlig fordelingsnøkkel fordeles ut til de fire regionale helseforetakene, som igjen skal fordele det ut til sykehusene lokalt. Jeg kan ikke på stående fot si hvor stor bevilgningen til Helse Førde blir, men dette er noe av det vi kan diskutere i budsjettforhandlingene som vi nå heldigvis kommer i gang med.

Spørsmål 7

Kristian August Eilertsen (FrP) [12:07:43]: «Regjeringen har satt ned et nytt ekspertutvalg om BPA flere år etter at Stortinget rettighetsfestet ordningen nettopp for å sikre likestilling og forutsigbarhet. Likevel opplever mange brukere fortsatt store forskjeller mellom kommuner og manglende reell selvbestemmelse.

Hvorfor mener statsråden at det er nødvendig med et nytt utvalg for å sørge for at vi får et nasjonalt BPA-tilbud som er likt for alle, uavhengig av postnummer?»

Statsråd Jan Christian Vestre [12:08:15]: Siden ordningen knyttet til BPA kom inn i norsk lovgivning på 2000-tallet, har den stadig vært gjenstand for større og mindre endringer, utvidelser og justeringer. I desember 2021 ble NOU 2021: 11, Selvstyrt er velstyrt – Forslag til forbedringer i ordningen med brukerstyrt personlig assistanse, overlevert. Utvalget var delt i synet på ganske grunnleggende spørsmål knyttet til framtidig organisering og regulering av ordningen, herunder spørsmålet om hvilket forvaltningsnivå som bør ha ansvaret for ordningen, og hvor den framtidige ordningen bør reguleres. Et mindretall mente at ordningen fortsatt bør være et kommunalt ansvar, i tråd med det som da var mandatet fra den forrige regjeringen. Et flertall så det imidlertid nødvendig å overføre ansvaret for ordningen til staten. Så vidt jeg vet, ble ikke dette utredet noe nærmere i detalj.

Når det gjelder hvor den framtidige ordningen bør reguleres, mente seks av utvalgets medlemmer at ordningen fortsatt bør reguleres innenfor helse- og omsorgstjenestelovgivningen, samt i tillegg i likestillings- og diskrimineringsloven. Fire av utvalgets medlemmer mente at ordningen i stedet bør reguleres selvstendig i egen lov, samt i tillegg i likestillings- og diskrimineringsloven. Endelig mente tre av utvalgets medlemmer at ordningen bør reguleres i folketrygdloven eller egen særlov forvaltet av statlig organ for personer som kan

styre sine tjenester på egen hånd, eventuelt med bistand fra en fullmektig, og i helse- og omsorgstjenestelovgivningen for voksne personer som ikke kan styre ordningen selv.

NOU 2021: 11, Selvstyrt er velstyrt, ga et godt kunnskapsgrunnlag – det gjorde den. Under høringen av utvalgets innstilling og i det etterfølgende arbeidet – også med det eksempelet jeg nå nevnte, hvor anbefalingene sprikte i litt forskjellige retninger – har det kommet opp en del ganske vanskelige problemstillinger som jeg mener vi trenger bedre svar på før vi anbefaler en vei videre. Derfor har vi satt ned et ekspertutvalg som nå skal vurdere hvordan BPA kan innrettes for å bidra til likestilling, likeverd og samfunnsdeltakelse. Som nevnt i tidligere svar på spørsmål her i salen i dag, skal utvalgets arbeid konsentreres om spørsmål som ikke ble dekket så godt i NOU 2021: 11, og anbefalinger som vi mener må utredes nærmere. Dette utvalget skal levere sin innstilling 15. desember 2026. Da mener jeg at vi vil ha et godt kunnskapsgrunnlag. Da kan vi gå til Stortinget og foreslå nødvendige endringer for å sikre at vi har en BPA-ordning som er god, og som er bærekraftig å drive også i årene framover. Det er målet til regjeringen.

Kristian August Eilertsen (FrP) [12:10:54]: Jeg takker for svaret, men det jeg hører her, er det som er gjennomgangsmelodien fra denne regjeringen: mye prat og lite handling. Det vi også er vitne til, er den verste kommuneøkonomien på veldig mange år, og det er derfor dette spørsmålet har blitt aktualisert. Dette medfører nemlig at kommunene nå går gjennom vedtak etter vedtak og kutter antall vedtakstimer, og noen mister også assistenten man har hatt. Kommunene sier ikke at dette er av økonomiske hensyn, for det ville i så fall vært et klart lovbrudd, men det er veldig påfallende at det skjer først når budsjettunderskuddene er så store. Blant annet har dette skjedd i Stjørdal kommune, i Trøndelag, der flere ME-syke personer, også barn, har mistet assistenten de har hatt, eller fått færre vedtakstimer. Deler statsråden bekymringen til Fremskrittspartiet om at mange nå mister den brukerstyrte personlige assistenten eller får færre vedtakstimer, og som en konsekvens av dette får redusert sin mulighet til å delta i samfunnet på lik linje med andre?

Statsråd Jan Christian Vestre [12:11:55]: BPA er en viktig ordning, som nettopp skal bidra til likestilling, deltagelse og verdighet, og at man er en del av et fellesskap. Dette er også en rettighet som er nedfelt i norsk lovgivning. Jeg er i likhet med representanten bekymret for at dette tilbudet sannsynligvis praktiseres forskjellig fra kommune til kommune, og at det ikke bare kan oppleves som litt urettferdig, men at det kanskje til og med er urettferdig. Det er en av grunnene til at vi for

en tid tilbake sendte ut et brev til alle landets kommuner hvor vi klargjorde dette regelverket. Det er også grunnen til at vi har bedt Helsedirektoratet om å se på tiltak for hvordan man kan få en likere vurderingspraksis, slik at like tilfeller vurderes likt.

Så er det også riktig, som representanten sier, at kommunene har mange oppgaver. Dette er en viktig oppgave. Regjeringen har styrket kommunebudsjettene betydelig, men vi har også vært gjennom en tid med kraftig prisvekst og tøffe prioriteringer. Nå er heldigvis prisveksten på vei ned. Vi kommer til å fortsette å prioritere velferd til brede lag av befolkningen, og det vil også danne et grunnlag for at innbyggerne kan ha gode velferdstjenester framover.

Kristian August Eilertsen (FrP) [12:13:00]: Igjen takker jeg for svaret, men det veldig mange innbyggere der ute nå lurer på, er om statsråden vil gripe inn og sørge for at disse BPA-kuttene som nå skjer over hele landet, stoppes, bl.a. på grunn av den dårlige kommuneøkonomien. Er statsråden enig med Fremskrittspartiet i at BPA bør finansieres statlig gjennom Nav, og at man bør inkludere det i likestillingslovgivningen for å sørge for at dette blir et reelt likestillingsverktøy og ikke bare helsehjelp?

Statsråd Jan Christian Vestre [12:13:29]: Dette er jo kommunenes ansvar. Jeg kan ikke gripe inn i enkeltvedtak som fattes i norske kommuner. Det tror jeg ville vært å bryte norsk lov, så her er det viktig at kommunene er seg sitt ansvar bevisst. Vi er opptatt av å redusere de forskjellene som er i dag. Det kan være flere grunner til det. En av dem kan være at man har litt forskjellig metodikk for å vurdere disse tilfellene, at man vektlegger ulike momenter når vedtakene fattes. Det mener jeg vi kan jobbe for å redusere, så vi får mindre uønsket variasjon.

Når det gjelder det siste representanten tar opp, går det nettopp på hvorfor vi trenger dette ekspertutvalget. Hvis vi skal gjøre store endringer i organisering, herunder i hvilket forvaltningsnivå som skal ha ansvar for dette, hvordan det skal reguleres i lov, hvem som skal finansiere det, må vi jo ha et faglig grunnlag og et beslutningsgrunnlag å kunne forholde oss til. Det hadde ikke vært noe problem å komme med en kortfattet BPA-melding til Stortinget som bare foreslo å videreføre tingenes tilstand, men hvis vi skal ha forbedringer, må vi faktisk ha noen konkrete modeller å ta stilling til. Det er det vi nå forhåpentligvis får.

Spørsmål 8

Julia Brännström Nordtug (FrP) [12:14:44]: «Fjoråret var det KS kaller et kriseår for norsk kommuneøko-

nomi, likevel har mange kommuner prioritert å satse på skolehelsetjenesten og helsestasjonene. Det har vært bred politisk enighet om å styrke disse tjenestene. Overraskelsen var derfor stor da Ap-regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2026 foreslo å avvike tilskuddet til helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

Hva tror statsråden vil bli konsekvensene av mindre penger når kommunepolitikerne nå skal inn i en tøff budsjettthøst?»

Statsråd Jan Christian Vestre [12:15:18]: Først må jeg få gratulere representanten med valget og si at jeg ser fram til samarbeidet, og så vil jeg takke for spørsmålet.

Vi bygger ikke ned helsestasjons- og skolehelsetjenesten – vi styrker kommunenes muligheter til å gi et godt tilbud til gravide, barn, unge og deres familier. Det er viktig for oss at vi gir familiene et helhetlig og godt tilbud de første tusen dagene, gjennom barndom og ungdomstid og også inn i voksenlivet. Den ordningen vi diskuterer her, skal bidra til å realisere det.

Vi foreslår ikke å kutte i tilskudd til kommunene, men vi ønsker å gi kommunene større handlingsrom til selv å vurdere hvilke tiltak som skal prioriteres. Derfor minner jeg om at regjeringen, i tillegg til over 1,1 mrd. kr i rammetilskudd til kommunene, som er begrunnet med styrking av nettopp helsestasjons- og skolehelsetjenesten, også styrker den generelle kommunerammen. Kommunene vil fremdeles kunne søke om tilskudd til årsverk og andre tiltak med utgangspunkt i helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

Nå vurderer vi innretningen på den nye ordningen, inkludert kriteriene for fordeling av midlene og hvordan overgangen mellom ordningene skal gjennomføres. Helsepsykepleierne og jordmødrene skal spille inn, og vi skal fortsatt følge med på årsverksutviklingen i denne særdeles viktige forebyggende og helsefremmende tjenesten.

Mange barn og unge som har behov for hjelp fra flere tjenester, får i dag ikke et tilstrekkelig tilbud. Dagens avgrensede og til dels ganske sektorvise tilskuddsordninger gir lite handlingsrom og treffer ikke barna og ungdommene der ute godt nok. Derfor mener vi det er viktig å sørge for at ulike tjenester i kommunen er samkjørt, og at hjelpen kan gis på en helhetlig og god måte. Da kan vi ikke be kommunene bruke unødvendig mye tid på søknader, rapportering og leting etter rette ordninger. Den nye tilskuddsordningen skal gjøre det enklere å hjelpe på en riktig måte tidlig nok – på en mindre byråkratisk måte. Da mener jeg vi gjør tre ting på en gang med denne omleggingen. Vi kutter i unødvendig byråkrati, vi sørger for mer helhet i hjelpetilbudene, og vi fortsetter å støtte opp under kommunenes forebyggende arbeid.

Endringene her handler om barn og unge. De lever ikke i siloer. De lever et virkelig liv, og de trenger hele fellesskapet og bredden vi har av tilbud og tjenester. Det er sånn vi skaper trygghet for framtiden og trygghet for helsen vår.

Julia Brännström Nordtug (FrP) [12:17:47]: Jeg takker statsråden for svaret. Ambisjonen om å styrke de tusen første dagene i barns liv støtter vi.

Statsråden prøver å få dette til å virke som en teknisk sammenslåing av ordninger. En slik sammenslåing av ulike tilskuddsordninger kan godt være klokt, men problemet er at når de tre postene slås sammen, går summen fra å være 571 mill. kr til å bli 520 mill. kr. Det betyr et kutt i bevilgningen til barnehage, helsestasjoner og skolehelsetjenesten på over 50 mill. kr. Dette er nok et betydelig kutt for allerede kriserammede kommuner, og det kan ikke bare kalles en teknisk sammenslåing.

Da spør jeg igjen: Hva tror statsråden vil bli konsekvensene for skolehelsetjenesten og helsestasjoner når kommunepolitikere nå skal i gang med høstens budsjettarbeid?

Statsråd Jan Christian Vestre [12:18:42]: Nå er dette en tilskuddsordning som det må søkes penger fra, og som selvfølgelig skal brukes til det som er formålet med ordningen. I tillegg til det beløpet som representanten henviste til – jeg mener det er om lag 520 mill. kr, hvis jeg husker riktig, i denne ordningen – kommer økningen i kommunerammen på toppen av det igjen. Kommunene har også et ansvar for å sikre barn og unge et godt tjenestetilbud. Her kan man både bruke denne nye programfinansieringsordningen, og man kan prioritere ut fra den kommunerammen som er gitt.

Det er et statsbudsjett der det prioriteres. Vi har måttet gjøre noen vanskelige valg. Det er ikke alt det vi ønsker å få plass til, som vi har fått plass til i dette budsjettet. Det handler også om at vi skal ha trygg økonomisk styring som bidrar til at prisveksten fortsetter å gå nedover, at arbeidsledigheten holdes lav, og at det er orden i norsk økonomi.

Julia Brännström Nordtug (FrP) [12:19:45]: Jeg har respekt for at statsråden ikke er ansvarlig statsråd for kommunebudsjettene, men han er likevel med på å forsterke den kriserammede kommuneøkonomien ved å kutte i sårt tiltrengte penger til grunnleggende helsetjenester i kommunene.

Som KS sier – når statsråden henviser til kommuneøkonomien:

«Regjeringen kryper langs gulvet den selv varslet som et bunnivå da kommuneproposisjonen ble lagt fram i vår.»

Virkeligheten i kommunene nå handler om hvordan de skal klare å ivareta lovpålagte oppgaver. Nok et kutt kan føre til kutt i den lovpålagte tjenesten for barn, unge og familier ute i kommunene, og dette er førstelinjen i tjenestene våre. I en tid der vi ser vekst i psykisk uhelse hos barn og unge, trengs helsestasjonene og skolehelsetjenestene. De har allerede rekrutteringsutfordringer, og manglende penger til å ansette gjør situasjonen enda vanskeligere i kommunene.

Da spør jeg: Erkjenner statsråden at det nå kan bli utfordrende for kommunene å nå regjeringens egne mål?

Statsråd Jan Christian Vestre [12:20:46]: Det er flere kommuner som står i en krevende økonomisk situasjon. Det er ikke enkelt å være kommunepolitiker om dagen. Det har jeg stor forståelse for. Samtidig er det viktig at kommunene også er seg sitt ansvar bevisst. Alle må være opptatt av hvordan vi forvalter skattebetalernes penger på en best mulig måte. Det at kommunene nå gjennomgår sin egen organisering, ser på om de kan drifte tjenestene mer effektivt, ser på om det er oppgaver de utfører i dag som ikke bidrar til at innbyggerne får noe spesielt bedre velferdstilbud, og som kan tas bort eller endres, er en viktig del av det ansvaret kommunene har – akkurat som vi som forvalter de midlene som ligger til staten, må gjøre det samme.

Regjeringen har satt ned et utvalg som nå skal se på styringstrykket til kommunene, se på om det er både oppgaver og byrder vi kan ta bort som gjør at vi får brukt ressursene mer effektivt. Det mener jeg er noe alle som er opptatt av offentlig sektor, bør være med på.

Vi har også lagt fram forslag til et kommunebudsjett som vi mener nå er i tråd med den økonomiske situasjonen som er, og så blir det jo Stortinget som til syvende og sist skal vedta dette.

Spørsmål 9

Arild Hermstad (MDG) [12:22:07]: «Sumud-flotiljen, som skulle frakte bistand til Gaza, ble kapret i internasjonalt farvann av israelske styrker, og personer om bord på båtene ble tatt til fange. De har vært fengslet under kritikkverdige forhold, og har blitt betegnet som terrorister av Israel. Norske myndigheter har ikke protestert mot dette, og de siste fangene kom seg først ut av Israel 10. oktober, lenge etter de fleste andre. Dette skjedde ifølge deres advokater da etter bistand fra Tyrkia.

Hvorfor har norske myndigheter ikke gjort mer for å bistå disse fangene?»

Utenriksminister Espen Barth Eide [12:22:46]: La meg først si at jeg er glad for at de totalt åtte norske statsborgerne som nylig deltok i to ulike flåter på vei til Gaza og ble fengslet i Israel, er sluppet fri. Norge har i mange år tydelig kritisert Israel for blokaden av Gaza. Fra norsk side har vi gjentatte ganger gjort det klart at Israels blokade av Gaza, slik den praktiseres, er i strid med folkeretten, ettersom Israel ikke i tilstrekkelig grad etterlever sin forpliktelse til å sikre humanitær hjelp til befolkningen i Palestina. Norge har også gjennom FNs generalforsamling tatt initiativ til at Den internasjonale domstolen i Haag skal gjøre nærmere rede for hva slags forpliktelser dette innebærer for Israel hva angår FN, andre internasjonale organisasjoner og andre staters tilstedeværelse og aktiviteter i Palestina. Jeg gjør oppmerksom på at domstolen har varslet at de vil komme med en rådgivende uttalelse om dette i ettermiddag.

Jeg har stor forståelse for den frustrasjonen og avmakten mange nordmenn med rette føler når vi ser hva som har utfoldet seg i Gaza de siste to årene. På grunn av den svært farlige sikkerhetssituasjonen og viktige grunnleggende prinsipper for humanitær innsats er det likevel regjeringens klare anbefaling at humanitær bistand leveres gjennom FN og andre anerkjente humanitære aktører, og i tråd med de grunnleggende humanitære prinsippene.

Når det gjelder Hermstads påstand om manglende støtte, er jeg ikke enig. Vi gjorde svært mye for de norske borgerne som deltok på flåtene, og saken hadde høy prioritet i Utenriksdepartementet. UD løftet saken med israelske myndigheter ved gjentatte anledninger. Mens de norske borgerne var til havs, ga vi beskjed til Israel om at vi var bekymret for deres sikkerhet, at vi forventet at de skulle behandles ordentlig, i tråd med folkeretten, og ba om rask konsulær tilgang dersom Israel skulle pågripe dem.

Etter at de ble pågrepet og fraktet til Israel, var ambassaden vår i Tel Aviv i daglig kontakt med israelske myndigheter, og ambassaden besøkte de norske borgerne i fengselet ved flere anledninger. Der tok de også opp forholdene i fengselet med relevante myndigheter i Israel. Når det gjelder rekkefølgen på hvem som ble deportert når, forstår vi at det har sammenheng med når personene signerte papirer fra israelske myndigheter i fengselet. De som signerte først, ble deportert først. Det var flere hundre i samme situasjon som ble deportert samtidig med de norske borgerne.

Arild Hermstad (MDG) [12:25:23]: Dersom det er sånn at den konsulære bistanden var tilfredsstillende og denne saken var høyt prioritert i UD, hvordan vil utenriksministeren da forklare at fangene selv sier at de har fått veldig dårlig informasjon fra norske konsulære

tjenester? De pårørende som var igjen i Norge, er heller ikke fornøyd med den informasjonen som ble gitt. Som et eksempel var det fridager lørdag, søndag og en tirsdag mens de var tatt til fange, og da fikk andre fanger tilgang til konsulærbesøk, mens de norske ikke opplevde det i det hele tatt. Det tok altså tre dager ekstra for de tre siste nordmennene å bli sluppet ut. Da var det bare seks stykker igjen av de vel 400 som ble tatt i første runde, som ble sluppet løs, og det var Tyrkia som sto for den tjenesten. De ble sendt med fly til Tyrkia. Det var altså ikke et resultat av norsk innsats, men av tyrkisk innsats.

Hvordan forklarer utenriksministeren at dette var det som skjedde med denne støtten?

Utenriksminister Espen Barth Eide [12:26:33]: Jeg kjenner meg ikke helt igjen i den beskrivelsen, for det var løpende kontakt opp mot både fangene og familiene. Den med familiene ble noe forstyrret av at det også var en voldsom kampanje der fryktelig mange mennesker maillet og ringte UD med samme budskap, noe som på mange måter lammet en del av de tjenestene som skal brukes, både for de angjeldende personene og for andre nordmenn med problemer i utlandet. Det er imidlertid ingen tvil om at ambassaden hadde fullt fokus på dette fra før de ble pågrepet, og til de var ute.

Når nordmenn sitter fanget i utlandet, er det det landet man sitter fanget i, som bestemmer rekkefølgen for deportasjon. Det er riktig at noen av våre ble sendt ut på et tyrkiskchartret fly og noen på et greskchartret fly. Det er landene i nærområdene som stilte opp fordi det var manglende flykapasitet på kommersielle flyvninger, som er det Israel normalt bruker. Det var mange som ble deportert samtidig, og jeg mener vi har gjort dette i tråd med gode prinsipper for konsulær innsats. Jeg er glad for at de nå er ute. Så vil jeg si at hovedfokuset vårt er på hva som nå faktisk skjer i Gaza. Det er viktig at denne saken ses i lys av at det som virkelig er dramatisk, er begivenhetene i selve Gaza. Vi er nå glad for at ordinær humanitær nødhjelp igjen kan komme inn.

Arild Hermstad (MDG) [12:27:53]: Jeg har vært i kontakt med pårørende og med noen av dem som ble sittende fanget i ti dager i israelske fengsler. Når det gjelder informasjon, er noe av det de påpeker, f.eks. at hvem som skulle betale for hjemreise, ikke var tydeliggjort fra ambassaden: hvordan det skulle skje, og hva man måtte signere for å få det til. Her fikk andre lands innbyggere bedre informasjon fra sine myndigheter. Når situasjonen er sånn at norske hjelpearbeidere blir utsatt for den typen overgrep, at de blir tatt i internasjonalt farvann, er det åpenbart at dette ikke er i tråd med sånn vi forventer at norske innbyggere skal bli behandlet.

Da lurer jeg på: Hvilke styringssignaler ble egentlig gitt fra Utenriksdepartementet til ambassaden i løpet av denne prosessen og i forkant, når man i god tid på forhånd visste at dette kunne skje?

Utenriksminister Espen Barth Eide [12:28:54]: For det første må jeg understreke at det jo er i strid med norske reiseråd å reise inn i Gaza på denne måten. Det betyr på ingen måte at det er forbudt, men det er altså noe vi sterkt advarer mot. Det er heller ikke i tråd med hvordan vi mener humanitær nødhjelp skal organiseres. Jeg kan ikke tenke meg annet enn at samtlige deltakere på denne flotiljen visste hva som ville skje, for det samme skjer hver eneste gang: Man blir pågrepet, sitter en stund i israelsk varetekt og blir så deportert etter å ha underskrevet et dokument. Det skjer hver eneste gang, så det burde være kjent. Samtidig er vi opptatt av at alle borgere, også norske, skal behandles i tråd med menneskerettigheter og folkerett.

Vi er veldig tydelig på at blokaden som sådan er i strid med folkeretten, og vi var altså i kontakt med Israel før, under og ved avslutningen av det oppholdet, slik også andre land var. Det var et samarbeid mellom mange av disse landene. Jeg kan ikke uttale meg om den subjektive opplevelsen for dem som var der, men det som skjedde med dem, er ganske nøyaktig det som skjedde med andre deltakere: De var pågrepet en stund, ble sluppet løs etter å ha underskrevet et dokument, og så ble de sendt ut på de flyene som var tilgjengelige.

Spørsmål 10

Frank Edvard Sve (FrP) [12:30:21]: No er vi i gang igjen!

«Ny riksveg 15 med arm til Geiranger er vedteke i siste behandling av NTP i eige romertallsvedtak, og er av Statens vegvesen lagt inn i handlingsprogrammet for dei neste seks åra, og skal bygges. Derimot har vi registrert signal frå Statens vegvesen og prosjektleiinga av prosjektet om at ein har tenkt å «utgreie nye konsept gjennom ny kommunedelplan eller KVVU». Noko slikt er rett og slett trening av prosjektet, eit prosjekt Statens vegvesen tydelegvis ikkje ønsker.

Vil statsråden følge opp Stortinget sitt vedtak vedrørende dette viktige prosjektet?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:31:11]: Hyggelig å se representanten Sve tilbake i salen, på den plassen der.

Riksvei 15 over Strynefjellet er et av de prosjektene som etter Stortingets behandling av Nasjonal transportplan fikk en særskilt prioritet. Statens vegvesen har derfor fått beskjed om å planlegge for at det skal være mulig å starte de prioriterte prosjektene i første seksårsperio-

de, og det har de gjort. Statens vegvesen har forberedt for oppstart av planarbeidet for rv. 15 Strynefjellet i 2025. I den sammenheng har de oppdatert kostnadsanslagene for prosjektet, og da har man også sett at det dessverre ligger an til en betydelig kostnadsøkning.

Riksvei 15 Strynefjellet inngår i Statens vegvesens planportefølje. Denne porteføljen skal holdes innenfor de fastsatte økonomiske rammene. Porteføljestyling betyr at kostnadsøkninger ett sted vil få konsekvenser, og det må det da finnes inndekning for et annet sted. Dette er en viktig mekanisme som skal gi insentiver til kostnadskontroll og bidra til at prosjektene kan realiseres innenfor de økonomiske rammene som er satt.

I tråd med retningslinjene for porteføljestyling skal Statens vegvesen også se på mulighetene for å optimalisere alle sine prosjekter og porteføljen samlet. Det innebærer å se etter tiltak som kan redusere kostnadene og/eller øke nytten. Dette omfatter også rv. 15 Strynefjellet, og det arbeidet vil pågå parallelt med planleggingen av prosjektet. Statens vegvesen har som mål at planlegging etter plan- og bygningsloven skal være ferdig i 2028, og at oppstart for bygging kan være mulig fra 2029.

Frank Edvard Sve (FrP) [12:33:02]: Eg håper inderleg at statsråden snakkar sant, for det er mykje som har skjedd den siste tida, men vi går ut frå det.

Utgangspunktet er at vi er veldig bekymra i heile regionen. Det er eit veldig viktig prosjekt for Vestlandet, for Sogn og Fjordane, for Møre og Romsdal og for Innlandet – det er rett og slett ei samferdselsåre som verkeleg er avgjerande for heile området. Med dei signala som Statens vegvesen har kome med, er vi veldig bekymra. Å drive tunnel er å drive tunnel, det er ikkje ein kvikkfiks. Ein peiker frå regjeringa på kostnadsveksten som er kome på grunn av mange område – det er nullutslepps anleggsmaskiner, og det er mange andre krav som vert stilte. Kva er grunnlaget for at ein for ein tunnel klarar å leggje fram anslag som er så borti natta kostnadsdrivande? Det «haukar» ikkje, for ein tunnel er ein tunnel – det er ikkje ein kvikkfiks.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:34:02]: Med all mulig respekt er verken undertegnede eller representanten Sve fagpersoner på området. Jeg vet at representanten Sve anser at han er det, men jeg kan iallfall innrømme at jeg ikke er det.

Her har vi gitt et veldig tydelig oppdrag til Statens vegvesen. Jeg deler representantens synspunkt på at dette er et veldig viktig veiprosjekt. Vi hadde jo også det som en prioritering i Nasjonal transportplan, og så ble det ytterligere tydeliggjort fra Stortingets side hvor viktig prosjektet er. Det er veldig greit. Så må vi ta det systemet vi har laget, i bruk. Jeg tror vi har en felles interesse, både representanten Sve og jeg, i å prøve å holde kostna-

dene nede i sektoren og sørge for å øke nytten i prosjektene. Den konkurransen som er mellom prosjekter og modning, er en måte å gjennomføre det på.

Jeg har selvfølgelig full respekt for at folk som er lokale representanter, folk i næringsliv og lokalsamfunn, lobber og jobber for prosjektet sitt. Det er sånn det skal være. Vi må selvfølgelig også la disse store prosessene virke, og så får vi heldigvis prosjektet opp til prioritering på et tidspunkt.

Frank Edvard Sve (FrP) [12:35:05]: Vi har svært dårleg erfaring med region Midt-Noreg i Statens vegvesen. Det har vore ein føljetong av utsetjingar i store prosjekt i mange tiår, slik som E136, der pengane hamna i Møreaksen i staden. Det er ei heilt anna historie, men problemet er at det ikkje har vore styringsfart.

Eg vert bekymra, for eg har lang erfaring frå bygging av tunnelar i Møre og Romsdal, eg har bygd store prosjekt. Eg trur ikkje eg tek for hardt i om eg seier at det å byggje tunnelar, tunneldriving, er påhogg, og tunneldriving er ganske greitt når det gjeld at ein veit kostnadene på det, korleis det ligg an. Så er det kostnadsdrivinga i anleggsbransjen, ja, men vi er bekymra fordi vi har dårleg erfaring med styringsfart frå den prosjektleiinga som no er sett ned, og vi er bekymra over at dette har drege ut i tid.

Kan statsråden bekrefte at han vil gjere alt han kan for å ha styringsfart i dette prosjektet?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:36:09]: På lik linje med alle de andre prosjektene som er prioritert for oppstart i første seksårsperiode, har Vegvesenet fått en klar beskjed om at de prosjektene skal planlegges og modnes for mulig oppstart i statsbudsjettene. Det gjelder dette prosjektet slik det gjelder de øvrige prosjektene. Det betyr ikke at vi kan kortslutte prosessen med å gjennomføre planlegging, gjennomføre prosesser som forsøker seg på å få kostnaden ned og nytten opp i prosjektet. Det vil være avgjørende å gjøre også i dette prosjektet, og det tror jeg representanten Sve er enig i.

Spørsmål 11

Remi Sølberg (R) [12:36:46]: «Mange fylkeskommuner melder nå om en alvorlig økonomisk krise i kollektivtransporten. Økte kostnader, underfinansiering fra staten og nye anbudsprosesser, gjør at fylkene varsler kutt i ruter, dårligere tilbud og høyere billettpriser. I statsbudsjettet kommer det ikke øremerka midler til kollektivtransporten. Samtidig vet vi at dyrere billetter og dårligere tilbud først og fremst rammer lavinntektsgrupper hardest.

Vil statsråden redegjøre for hvordan regjeringen vil sikre et stabilt og rimelig kollektivtilbud framover?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:37:26]: Regjeringen er kjent med økte kostnader på fylkeskommunal kollektivtransport, og vi tar bekymringen fra fylkeskommunene på alvor.

Fylkeskommunene er som kjent et selvstendig forvaltningsnivå med ansvar for å prioritere innenfor de økonomiske rammene de har, innenfor sine frie inntekter. Kollektivtransport finansieres i hovedsak gjennom nettopp frie inntekter.

I statsbudsjettene er det praksis for at fylkeskommunene blir kompensert for gjennomsnittlig forventet lønns- og prisvekst for kommunesektoren og anslåtte demografikostnader som følge av endringer i befolkningen. I tillegg er det vanlig at fylkeskommunene får en ytterligere vekst i frie inntekter som kan brukes til å styrke og utvikle tjenestetilbudet ut fra forholdene og prioriteringene i den enkelte fylkeskommune.

Regjeringen har styrket økonomien i fylkeskommunene betydelig de siste årene. I statsbudsjettet for 2025 fikk fylkeskommunene en realvekst på 2,35 mrd. kr i frie inntekter, der 300 mill. kr var begrunnet med samferdsel. I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025 vedtok Stortinget å øke de frie inntektene til fylkeskommunene med 500 mill. kr, herunder da også med en økt satsing på samferdsel.

I 2026 legger regjeringen opp til en realvekst i de frie inntektene for kommunesektoren på 4,2 mrd. kr. Av denne veksten blir 1 mrd. kr fordelt til fylkeskommunene. I tillegg blir satsingen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2025 videreført og inngår nå i rammetilskuddet til fylkeskommunene fra 2026. Dette vil sette fylkeskommunene bedre i stand til å prioritere samferdselsoppgavene, herunder også kollektivtransporten.

I de største byområdene er også kollektivtilbudet blitt styrket over tid, særlig gjennom en øremerket satsing fra staten i byvekstavtaler. Nå har vi inngått sju byvekstavtaler, to belønningsavtaler og tre avtaler om tilskudd til klima- og miljøvennlig byutvikling og god framkommelighet. For 2026 foreslår regjeringen å benytte 7,1 mrd. kr til byvekstavtalene og andre tilskuddsordninger i byområdene. Det inkluderer 2,1 mrd. kr til store kollektivprosjekter og 4,5 mrd. kr til ulike tilskudd som bl.a. går til drift av lokal kollektivtransport.

Med utgangspunkt i kostnadsøkningene har regjeringen besluttet å skaffe til veie et bedre kunnskapsgrunnlag på området. Vi har sendt et felles oppdrag til Jernbanedirektoratet og Statens vegvesen om å gjennomføre en kartlegging og analyse av utviklingen i tilbud og kostnader i fylkeskommunal kollektivtransport. Denne analysen skal gi et faglig grunnlag som kan bru-

kes i Samferdselsdepartementets videre vurderinger av virkemidler og rammevilkår for fylkeskommunal kollektivtransport.

Remi Sølvsberg (R) [12:40:22]: Jeg og samferdselsministeren kommer fra samme fylke, og også der er det nye anbud på buss, bl.a. i Moss, som ikke har en byvekstavtale. Vi ser nå anslag som strekker seg fra 30–60 pst. økning i pris på disse kontraktene, og det blir dyrt.

Som samferdselsministeren vet, har fylkeskommunene et og annet å bruke penger på også utenom drift av buss. Fylkeskommunene mangler store summer for å opprettholde dagens kollektivtilbud. Bussen står for den største andelen av kollektivreiser, og det er bra, men vi må få enda flere folk fra bil til buss. Det gjelder i både by og bygd. Hvis vi ikke kompenserer for denne prisveksten, skaper vi umulige kår for busstrafikken, og et marginalisert tilbud blir ikke et attraktivt tilbud. Dette må også være statens ansvar. Vil øremerkede midler være en del av løsningen?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:41:23]: Det vil fra tid til annen være sånn at man kompenserer sektoren for den gjennomsnittlige lønns- og prisveksten. Fra tid til annen vil det være sånn at enkeltoppgaver som man har innenfor en sektor, kan ha høyere prisvekst enn det som er den generelle lønns- og prisveksten i samfunnet. Dette kan være et sånt eksempel. Likevel er det sånn at vi – når jeg snakker om vi, snakker jeg om storting og regjering – i hovedsak finansierer kommunesektoren gjennom frie rammer, sånn at de må gjøre sine prioriteringer mellom de ulike tjenesteområdene. Jeg forstår veldig godt at det innenfor fylkeskommunale rammer ikke er så mange sektorer å prioritere mellom, så det er klart det er en tøff oppgave fylkespolitikkerne har.

Som jeg sa i mitt foregående innlegg: Vi har prioritert mer penger til sektoren, og vi har også byvekstavtaler, hvor vi bruker mye penger på dette området. Vi er også i ferd med å skaffe oss bedre kunnskap for å se om det er andre ting vi skal gjøre fra statens side.

Remi Sølvsberg (R) [12:42:23]: Penger er ikke løsningen på alt, men nå opplever vi altså at økonomien i kollektivtrafikken er så dårlig at rutetilbudet innskrenkes, og prisene forblir etter min oppfatning for dyre. Får vi en situasjon der det blir mindre og mindre attraktivt, vil bussene gå tomme, og økonomien i det vil bli en nedadgående spiral. Den kollektivtrafikken vi nå ser, må være funksjonell og oppfattes av forbrukeren som stabil.

Jeg håper at vi, når vi etter hvert går inn i forhandlinger, ser hvordan økonomien kan være en av de barriere-

ne vi kan bryte ned for å få flere folk til å ta kollektivtransport.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:43:22]: Fra statens side sørger vi for rammefinansiering, som vi har vært inne på. Når det gjelder byvekstavtalene, sørger vi også for direkte tilskudd til å utvikle kollektivtransporten. Vi bruker betydelige midler på det. Når vi skal få folk til å reise kollektivt, henger det sammen med den totale politikken rundt transport – hvordan man priser bruk av bil, hvordan man priser utslipp, og hvordan man legger til rette for at vi skal få flest mulig til å bruke kollektivtransport, særlig i de store byområdene.

Det som også er viktig å ha med seg i denne diskusjonen, er at 2024 var et år hvor man hadde rekordhøye tall både på buss på kollektivsiden og også på togsiden når det gjelder antall passasjerer. Det går i riktig retning, men vi skal selvfølgelig passe på at vi får den utviklingen også framover.

Spørsmål 12

Bård Hoksrud (FrP) [12:44:32]: «Forskning viser at personer med synsfeltutfall trygt kan kjøre bil, men i Norge mister de likevel førerkortet og får livet satt på vent mens saken sendes rundt i byråkratiet. I Sverige har man åpnet for individuell vurdering.

Hvorfor griper ikke statsråden inn og sørger for at folk får muligheten til å bevise at de faktisk kan kjøre trygt?»

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:44:55]: Jeg vil innledningsvis vise til at spørsmålet gjelder både helse- og omsorgsministerens og mitt ansvarsområde, og jeg svarer i samråd med helse- og omsorgsministeren.

Dette er en problemstilling som det har blitt orientert om oppfølgingen av tidligere, bl.a. i svar fra helse- og omsorgsministeren den 13. juni 2025 på spørsmål nr. 15 til skriftlig besvarelse. Helsedirektoratet har i lys av ny forskning satt i gang et arbeid med sikte på å vurdere om bestemmelsene om synsfelt i førerkortforskriften og førerkortveilederen bør endres. Den norske førerkortforskriften bygger på EUs tredje førerkortdirektiv, som bl.a. inneholder minimumskrav til synsfelt. Helsedirektoratet har gjennom førerkortveilederen fastsatt retningslinjer for hvordan synsfeltet skal vurderes.

Helsedirektoratet har satt i gang et arbeid med sikte på å vurdere om bestemmelsen i førerkortforskriften om synsfelt bør endres. Det er også satt i gang en vurdering av om det kan foretas noen endringer i førerkortveilederens tekst til denne bestemmelsen. Denne prosessen er satt i gang på bakgrunn av en norsk studie som viste at resultatene fra synsfeltundersøkelse av personer

med synsfeltutfall i liten grad kunne forutsi resultatene i en simulatorbasert kjørevurdering av de samme personene. I tillegg har en forskergruppe utviklet et nytt program for å vurdere synsfeltutfall opp mot kravene i EU-direktivet.

Den 26. august 2025 arrangerte Helsedirektoratet et møte med relevante fagmiljøer for å få faglige innspill til dette arbeidet. Videre har Helsedirektoratet planlagt et dialogmøte den 29. oktober 2025 med representanter for foreninger som organiserer grupper med synsfeltutfall. Her forventes viktige innspill og perspektiver for det viktige arbeidet med revisjonen av helsekravene.

Det pågående arbeidet om mulige endringer i reglene gjelder bl.a. hvordan begrepet «synsfeltutfall» skal defineres i regelverket, og hvor grensen bør gå for når et synsfeltutfall kan påvirke kjøreevnen så mye at det får betydning for førerretten. Det må også vurderes hvilken metode som er best egnet til å undersøke synsfeltutfall. I tillegg vurderes økt bruk av praktisk kjørevurdering som en del av den individuelle vurderingen. Jeg vil i samarbeid med helse- og omsorgsministeren følge dette arbeidet videre for å utnytte både ny kunnskap og ny teknologi til beste for den enkelte bilist og også for trafikksikkerheten.

Bård Hoksrud (FrP) [12:47:19]: Det er godt å høre at statsråden vil følge med. Problemet er altså at studien var ferdig allerede i fjor. Svenskene har gått videre og sørget for at man kan få gjort noe med dette. Den testen man bruker i Norge, ble det advart mot allerede i 2005. Det er mange mennesker i Norge som kunne kjørt uten problemer og ville vært helt innenfor, men på grunn av et byråkrati som fortsatt jobber og holder på lenge etter at studien er ferdig, står vi fortsatt på samme sted i oktober året etter. Kan ikke statsrådene gjøre en skikkelig innsats for å få fortgang på dette? Det hjelper ikke at man bare skal møte noen nå i oktober. Da kommer det vel til å ta lang tid fortsatt, og det er altså mange mennesker som ikke får muligheten til å kjøre bil, som åpenbart kunne kjørt bil hvis man hadde endret dette i tråd med ønsket.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:48:24]: Jeg forstår godt utålmodigheten. Jeg tror også representanten forstår at det er behov for å ha grundige vurderinger av dette. Det er jo et alvorlig saksfelt. Vi ønsker å ivareta individenes mulighet for å ha frihet til å kjøre bil, samtidig som vi skal opprettholde trafikksikkerheten. Derfor må vi gjøre et grundig arbeid med dette.

Det som skal vurderes, er om vi kan endre definisjonen av begrepet «synsfeltutfall» i regelverket, og fastsettelse av grenseverdier for synsfeltutfall som kan påvirke kjøreevnen og dermed retten til å føre motorvogn. Man skal vurdere valg av metode for undersøkelse av synsfelt-

utfall og økt bruk av praktisk kjørevurdering som en del av den individuelle vurderingen, eventuelt også endringer i forskrift og veileder basert på vurderingene over. Det er et lite stykke arbeid som må gjøres, men jeg har ikke noe ønske om at dette skal ta lengre tid enn strengt tatt nødvendig.

Bård Hoksrud (FrP) [12:49:09]: Det er greit å si at man skal utrede, og det er vi enige om at man skal gjøre på en ordentlig måte, men dette har man holdt på med lenge, og man holdt egentlig på lenge før denne studien var ferdig. Det er stilt spørsmål om det, og det har vært debatt om det. Når det gjelder disse sakene og spesielt denne, oppleves Helsedirektoratet i Norge som frøken Vilikke – veldig negative til å ta inn over seg fakta og nye vurderinger som er gjort gjennom denne studien, og til å se mot naboland og andre som nå velger å gjøre det på en helt annen måte.

Statsråden sier at Norsk Glaukomforening er invitert til et møte i oktober. Deres opplevelse var at de skulle vært invitert på møtet den 26. august, men da ble de ikke invitert inn. Det er det som gjør at man begynner å stille spørsmål om det er noen motkrefter som hele tiden prøver å skyve dette foran seg, istedenfor å være handlekraftig. Jeg utfordrer statsråden til å vise at han er en handlekraftig statsråd som er opptatt av trafikksikkerhet – det er vi alle – men også en som handler og gjør noe.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [12:50:15]: Jeg skal være en så handlekraftig statsråd som mulig i alle saker, men jeg mener bestemt at vi i hvert fall må høre på de faglige rådene vi får i prosessene, og jeg vil i hvert fall ikke underbygge det å karakterisere Helsedirektoratet. Mitt inntrykk av Helsedirektoratet er som et veldig faglig kompetent organ som er helt nødvendig for det norske samfunnet. Derfor har jeg stor tiltro til at de bidrar til å belyse denne saken på en god måte. Jeg har ingen grunn til å tro at de har noen andre intensjoner i denne saken enn å bidra til faglig å opplyse den, slik at vi kan gjøre gode vurderinger og ta gode beslutninger.

Spørsmål 13

Mudassar Kapur (H) [12:51:08]: Jeg vil først gratulere statsråden med jobben og ser fram til et konstruktivt og godt samarbeid.

«Landets kommuner etterspør mindre statlig styringstrykk og mer frihet. Statsminister Støre signaliserte under trontaledebatten at regjeringen ikke trenger å vente på kommisjoners arbeid for å levere ny politikk, herunder forenklinger og avbyråkratisering i Kommune-

Norge. Det vises i den forbindelse til den nylig nedsatte 'Kommunekommisjonen'.

Kan statsråden redegjøre for hvilke konkrete tiltak kommunene kan forvente fra regjeringen som vil ha effekt i 2026?»

Statsråd Bjørnar Skjæran [12:51:59]: Først vil jeg takke for gratulasjonen!

Regjeringen la i forrige uke fram sitt forslag til statsbudsjett for 2026. I forslaget prioriterer regjeringen en vekst i kommunesektorens frie inntekter på 4,2 mrd. kr. Det vil gi et handlingsrom på 1,3 mrd. kr etter fratrekk for merkostnader til demografi. I 2025, altså i år, har regjeringen bidratt til at kommunesektoren har fått en rekordhøy vekst i frie inntekter på om lag 15 mrd. kr.

Som representanten Kapur er inne på, har kommunesektoren over tid fått stadig flere oppgaver, og innbyggerne i Norge har fått stadig flere rettigheter. Det er en utvikling vi kan være stolte av, men måten det er gjort på av skiftende regjeringer og gjennom flere storting med ulik partifarge, innebærer at hensynet til det kommunale handlingsrommet har måttet vike for nasjonale mål i mange saker.

Regjeringen er opptatt av å slå ring om kommunesektoren og redusere det statlige detaljstyringstrykket, slik at kommunene får et større handlingsrom. Det er bakgrunnen for at regjeringen har satt ned kommunekommisjonen, som skal foreslå endringer i statens styring av kommunesektoren og vurdere og foreslå tiltak om det er andre forhold som bidrar til uhensiktsmessig ressursbruk.

Det er et etablert prinsipp at kommuner samlet sett skal kompenseres fullt ut for nye oppgaver. Dette er nødvendig for at kommunenes økonomiske handlingsrom skal opprettholdes. I budsjettproposisjonen fra Kommunal- og distriktsdepartementet er det gjort rede for endringer i kommunenes rammetilskudd som følge av bl.a. oppgaveendringer.

Mudassar Kapur (H) [12:53:58]: Dette blir en miks av noe historieskriving og generell oppramsing av hvordan kommuneøkonomien fungerer, men det var absolutt ikke svar på noen av mine spørsmål. Jeg skal komme litt tilbake til det etterpå, men bare for å ta handlingsrommet først: Jeg tror at hvis vi lærte noe av forrige budsjett – som av regjeringen selv ble stemplet som det beste på 15 år, men noen dager etterpå var det det verste på 40 år, og man måtte legge på 5 mrd. kr ekstra – er det at handlingsrommet pleier å krympe utover høsten sammenlignet med regjeringens egne pressemeldinger. Det er derfor jeg er litt opptatt av at vi i tillegg til økonomien også må sørge for å holde kostnadstrykket ute i kommunene nede. Det gjør vi gjennom å ha færre statlige oppgaver trykket ned på dem.

Kan statsråden gjøre et nytt forsøk på å fortelle meg hvilke konkrete tiltak som er foreslått i statsbudsjettet nå som vil lette på det statlige styringstrykket i 2026?

Statsråd Bjørnar Skjæran [12:54:58]: Når vi har satt ned en kommunekommisjon og gitt den et veldig romslig mandat, er det fordi vi ønsker alle mulige gode innspill i den prosessen vi skal gjennomføre. Jeg vil ønske representanten Kapur og partiet hans velkommen etter. I hele den perioden den forrige regjeringen satt, var jeg lokalpolitiker, og jeg klarer iallfall ikke i farten å erindre en eneste lettelse på det statlige styringstrykket gjennom de årene.

Den første rapporten fra kommunekommisjonen forventer jeg å få på nyåret. Da kommer vi i departementet til å kaste oss over den, og så kommer vi til å foreslå tiltak etter hvert som vi får bearbeidet de forslagene som kommer.

Vi tar allerede mange grep som også påvirker kommunene. Vi tar mange grep for å sikre å nå ambisjonen om 130 000 flere boliger innen 2030. Det er forenklingsgrep, det er grep jeg opplever at kommunesektoren tar godt imot. Vi har hatt en arbeidsgruppe som på rekordtid la fram 72 forslag. Vi har allerede satt i verk 26 av dem og vil fortløpende kunne legge fram flere. Vi tar grep, men kommisjonsarbeid har jeg veldig stor respekt for.

Mudassar Kapur (H) [12:56:18]: La meg bare minne statsråden om at grunnen til at vi i det hele tatt har en kommisjon akkurat nå, er et forslag som ble fremmet av Høyre her i Stortinget, og som andre partier prisverdig nok – for her må jeg dele skrytet med de andre partiene også – ble med på.

Det er veldig fint med kommisjoner, det er fint at man setter i gang tiltak osv., men det er jo ikke regjeringen selv som har laget disse forenklingstiltakene. De kommer fra bransjen. Det er bra at man hele tiden ber om innspill, men når regjeringen Støre tross alt gjennom denne statsråden er på sin femte kommunalminister på fire år, er jeg opptatt av at det kanskje er på tide å legge fram noen konkrete forenklingforslag og ikke bare drive med innspillsrunder.

Jeg spør en siste gang: Hvilke helt konkrete forslag har statsråden i statsbudsjettet som vil få ned styringstrykket ute i Kommune-Norge i 2026?

Statsråd Bjørnar Skjæran [12:57:18]: Jeg har redegjort for mange tiltak, og vi skal som sagt i tillegg arbeide raskt.

Jeg tenker at kommunekommisjonen er et godt eksempel på at når Høyre glimter til og fremmer gode forslag, er det ingen allergi hos Arbeiderpartiet mot å følge dem opp. Jeg ønsker egentlig representanten Kapur lykke til med det.

Selv om det er en samlet regjering som har dette som et viktig prosjekt, tror jeg det ikke bare i departementsstrukturen, men også blant organisasjoner og de politiske partiene kommer til å være motstand når vi skal gjøre forenklinger og redusere det statlige detaljstyringstrykket.

Jeg oppfordrer heller egentlig representanten Kappur tilbake om å se til at Høyre blir en støttespiller, så vi klarer å lande klokt og godt og sikre det som er det viktigste med disse tiltakene vi nå er i gang med, nemlig å sørge for at kommunene klarer de omstillingene de står i, og kan levere gode velferdstjenester til det norske folk også i framtiden. Da må vi klare å ta ned det statlige styringstrykket, og det skal vår regjering klare hvis Stortinget ønsker å være med på det.

Spørsmål 14

Frå representanten Helge André Njåstad til fiskeri- og havministeren:

«I NRK Vestland 15. oktober kan me lesa at Kystverket meiner rapporten frå Forsvarsmateriell ikkje bidrar med ny kunnskap om u-båten med kvikksølv og ammunisjon utanfor Fedje i Vestland.

Er statsråden einig med Kystverket i at rapporten ikkje bidrar med ny kunnskap?»

Presidenten [12:58:32]: Spørsmål 14 er utsett til neste spørjetime.

Spørsmål 15

Tom Staahle (FrP) [12:58:56]: «Kriminalitetsbildet på Romerike er utfordrende. Enhet Øst i Oslo politidistrikt dekker syv bydeler og har 70 forebyggere. Romerike har 15 i en region med flere innbyggere, og flere ungdommer enn de syv bydelene i Oslo. Dette fremstår som en skjevfordeling av ressurser, eller et tydelig bevis på manglende ressurser til politiet i sin alminnelighet.

Når vil statsråden sørge for at politiet på Romerike får økte finansielle rammer som sikrer at Romerike får flere operative forebyggende politiresurser ut i gatene?»

Statsråd Astri Aas-Hansen [12:59:39]: I går redegjorde jeg for Stortinget om regjeringens arbeid for å hindre barn og unge i å begå kriminalitet og bli rekruttert til kriminelle nettverk. Det arbeidet prioriteres høyt av regjeringen.

Kriminalitetsforebygging krever innsats fra flere etater. Politiet, men også barnevernet, skolen og andre aktører i kommunen er sentrale. Det må settes inn mål-

rettede tiltak mot unge i risikozonen eller unge som allerede har begått kriminalitet.

Driftsbudsjettet til politiet har økt nominelt med 5,4 mrd. kr i perioden fra 2021 til 2025. For 2025 ble bevilgningen økt med hele 2,4 mrd. kr, og 232 mill. kr ble satt av til politidistriktene for å legge til rette for økt bemanning. Det setter politiet i stand til økt forebygging, økt tilstedeværelse og bedre beredskap i prioriterte områder.

Denne satsingen fortsetter i vårt forslag til 2026-budsjett. Regjeringen har allerede foreslått å bevilge politiet 196 mill. kr ekstra utover det som ligger i årets budsjett, og det vil bidra til å støtte opp under de tidligere satsingene mot bl.a. barne- og ungdomskriminalitet.

Det er Politidirektoratet som har ansvaret for å fordele ressursene til distrikter, særorgan og andre underliggende etater. Jeg er opptatt av at politiet må kunne bruke sine ressurser på en best mulig måte. Dette vil gi den beste polititjenesten, som er i tråd med politiske ambisjoner og målsettinger.

Det er politimesteren i det enkelte politidistrikt som prioriterer innsatsen etter det lokale kriminalitetsbildet. Samarbeid innenfor de etablerte strukturer i kommunen er viktig, slikt som politiråd og Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak, SLT.

Regjeringen er opptatt av å forbedre det tverretatlige arbeidet med kriminalitetsforebygging. Regjeringen har derfor gitt midler til én-til-én-oppfølgning i ti byer og kommuner med store utfordringer med barne- og ungdomskriminalitet, etter en modell fra bydel Grorud i Oslo. I samarbeid skal kommunene og politiet følge opp barn og unge som begår lovbrudd, eller som er i risiko for å utvikle seg negativt.

Rask reaksjon er sentralt dersom straff skal ha en forebyggende effekt. Vi har derfor iverksatt en særskilt innsats for raskere behandling av straffesaker der gjerningspersonen er under 18 år, i Agder, Oslo, Vest og Øst politidistrikt. Det er en innsats som i budsjettforslaget for 2026 utvides til også Sør-Vest politidistrikt.

Morten Stordalen hadde her overtatt presidentplassen.

Tom Staahle (FrP) [13:02:44]: Takk for svaret. Jeg må jo også si jeg er glad for at statsråden er opptatt av forebygging. Det er noe vi deler.

På østkanten i Oslo er det 19 135 ungdommer. Det vil si at det er én forebygger per 273 ungdommer. På Romerike er tilsvarende tall 21 721 ungdommer fra 13 til 17 år, og det vil si at det er én forebygger per 1 448 ungdommer. Når man snakker om forebygging og har en ambisjon om forebygging, er spørsmålet mitt til statsråden: Mener statsråden at disse tallene underbygger statsrådens ambisjoner og stadige utspill om viktighe-

ten av forebygging? Tror statsråden at politiet på Rome-rike får gjort en god forebyggende jobb med denne ressursforskjellen?

Statsråd Astri Aas-Hansen [13:03:40]: Det er viktig for meg å anerkjenne at politiet har et komplekst samfunnsoppdrag, og at de er i en utfordrende situasjon ressursmessig og økonomisk. Samtidig er det gitt betydelige styrkinger av politibudsjettet, og den fordelingen ut er det som sagt Politidirektoratet og politimestrene som står for. Jeg anerkjenner at de står i dette. Det er også en av grunnene til at jeg nå vil be politiet utrede hvordan de kan utnytte ressursene best mulig for bl.a. å redusere den underliggende utgiftsveksten. Grunnen til at jeg sier dette, er at jeg ser at politiet trenger å bruke sine ressurser mindre på å betale regninger og mer på å få en effektiv både forebygging og bekjempelse av kriminaliteten.

Tom Staahle (FrP) [13:04:44]: Fremskrittspartiet er også opptatt av å ha et effektivt politi som forebygger kriminalitet. Statsråden begynte sitt første svar med å ramse opp alle de beløpene som er gitt til politiet over år. Politiets Fellesforbund stilte krav om 2 mrd. kr til politibemannings utover pris- og lønnsvekst for neste års statsbudsjett. Det har ikke statsråden og regjeringen imøtekommet. Den økningen som regjeringen legger opp til, dekker knapt pris- og lønnsveksten. Når vi ser framveksten av kriminalitet, spesifikt ungdomskriminalitet, varsler Politiets Fellesforbund at man ikke vil kunne klare å bekjempe det med de tildelte midlene som nå ligger i statsbudsjettet. Er statsråden av den oppfatning at politiet bruker ressursene som nå er gitt, feil – gitt påstanden om at de har fått flere midler – eller er det slik at Politiets Fellesforbund har rett i at det er for lite midler disponibelt for politiet til å drive kriminalitetsforebyggende arbeid?

Statsråd Astri Aas-Hansen [13:05:47]: Politiet må utnytte de ressursene de har, og de bevilgningene de får. Jeg mener at innenfor den satsingen som er gjort på politiet, og som videreføres – som sagt 5,6 mrd. kr siden 2021, en økning på 31 pst. – er det viktig å si at en har et handlingsrom til virkelig å prioritere det som forebygger kriminaliteten, men også det som avdekker og oppklarer, slik at en klarer å iredetteføre kriminaliteten. Politiet står i et utfordrende kriminalitetsbilde og en utfordrende ressursituasjon, og det er en av grunnene til at vi nå må gå inn og se på hvordan disse ressursene brukes, nettopp for å ha mulighet til å få kontroll på den underliggende utgiftsveksten og kunne bruke midlene på mest mulig politiskraft, på mest mulig kriminalitetsbekjempelse og best mulig for å sikre trygghet for folk i hele landet.

Spørsmål 16

Hanne Beate Stenvaag (R) [13:07:10]: «Regjeringas forslag til reduksjon i antall kvoteflyktninger går fra vondt til verre i år. Det blir ikke færre flyktninger av å uthule kvoteflyktningsystemet, men et mer urettferdig system. Alle land må ta sin del av det globale ansvaret for mennesker på flukt, og Norge kan åpenbart ta et større ansvar. Det er skuffende at et regjeringsparti som sier de er opptatte av solidaritet med mennesker på flukt, nå foreslår en slik reduksjon.

Hvordan kan statsråden forsvare en slik manglende solidaritet med verdens flyktninger og med FN?»

Statsråd Astri Aas-Hansen [13:07:43]: Norge er blant de landene som har tatt imot flest overføringsflyktninger over tid, sett i forhold til folketall. Siden 1950-tallet har vi ønsket velkommen mer enn 50 000 kvoteflyktninger, som har fått en ny hverdag her blant oss. I tillegg har mange fått familien til Norge i etterkant. Dette er solidaritet i praksis.

Regjeringen har ansvaret for den samlede innvandringen til Norge, og vi fører en kontrollert, rettferdig og bærekraftig innvandringspolitikk. Vi sier at vi ikke kan ta imot flere enn hva vi som samfunn evner å integrere på en god måte. Det betyr at nivået på kvoteflyktninger må ses i sammenheng med det totale antallet asylansøker de seneste årene. Siden 2022 har mer enn 112 000 søkt om beskyttelse i Norge. Representanten vet at fordrevne fra Ukraina utgjør en veldig stor andel av dette, med 100 000 av disse 112 000. Dette er historisk høye tall og innebærer en stor belastning på kommuner, lokalsamfunn og offentlige tjenester. Håndteringen av fordrevne fra Ukraina har lagt press på boliger og velferdstjenester i norske kommuner, og det vil kreve en stor innsats også i årene framover.

Ankomstsituasjonen er fortsatt uforutsigbar. Vi opplever nå igjen et økt antall fordrevne fra Ukraina til Norge og til andre europeiske land. I denne situasjonen må vi prioritere for å sikre kontroll, bærekraft og god integrering av dem som allerede har fått beskyttelse i Norge. Det er bakgrunnen for at regjeringen i budsjettforslaget for 2026 har foreslått å justere kvoten for overføringsflyktninger til 100 personer.

Jeg deler representantens bekymring for verdens flyktninger. Norge gjør mye, men verken vi eller andre land strekker til sammenlignet med hva behovene faktisk er. Det er f.eks. kun et fåtall land i verden med program for kvoteflyktninger, og vi kan tillate oss å være stolt av at vi over mange år har gitt viktige bidrag på dette området.

Programmet for kvoteflyktninger er en av flere måter å vise solidaritet på. Det viktigste vi gjør, mener jeg, er imidlertid å bistå store vertsland for flyktninger. Norge

er en stor og viktig giver til FNs høykommissærs arbeid for flyktninger. Gjennom bidrag der og til andre relevante organisasjoner gis det midler til å bedre forholdene for flyktninger og gi fattige vertsland mulighet til å ivareta flyktningene bedre. Dette når langt flere enn å ta imot kvoteflyktninger.

Hanne Beate Stenvaag (R) [13:10:50]: Her er det mange ting man kunne kommentert, men for å ta det siste først: Jeg vil minne statsråden om at kvoteflyktninger altså er flyktninger som FN mener ikke kan få beskyttelse i nærområdene, og som derfor er i en spesiell situasjon. Jeg deler oppfatningen av at flyktningproblematikken i verden er stor og kompleks, og at Norge på ingen måte kan løse den alene. Samtidig betyr jo det at Norge må være med og yte sitt bidrag. Jeg vil spesielt spørre: Hvor få skal det komme fra Ukraina for at vi kan ta imot mer enn 100 kvoteflyktninger, særlig sett i lys av at antallet flyktninger fra Ukraina har gått betraktelig ned både i fjor og i dette året?

Statsråd Astri Aas-Hansen [13:11:46]: Det er ikke mulig for meg å gi et eksakt tall der. Det jeg kan si, som allerede er sagt, er at vi skal ha en bærekraftig og god politikk på dette området. Vi må ta høyde for at det fortsatt er usikkerhet knyttet til ankomsttallene fra Ukraina. Vi har jo sett nå de siste ukene at de har økt både i Norge og i andre europeiske land. Det betyr at vi må se dette i sammenheng. Regjeringen har lagt fram dette budsjettforslaget, med 100 kvoteflyktninger, og det har vi ment at balanserer det hele godt, ut fra de grunnleggende verdiene vi har, og hvordan vi ønsker å utforme og gjennomføre vår politikk på dette området.

Hanne Beate Stenvaag (R) [13:12:40]: Når Arbeiderpartiet faktisk skriver i partiprogrammet sitt at FNs kvoteflyktningssystem er den tryggeste og mest rettferdige ordningen for å sikre mottak av mennesker som skal ha varig beskyttelse, er det litt vanskelig å forstå at man likevel har lagt så liten vekt på kvoteflyktningene sett opp mot de andre antallene, særlig fordi forskjellen på 100 kvoteflyktninger og 1 000 kvoteflyktninger antakeligvis ville betydd ganske lite i den store integreringssammenhengen i Norge, men ville betydd veldig mye for de 900 flyktningene det er snakk om. Da vil jeg minne om at vi har 357 kommuner i Norge, dvs. at det er ca. en kvart kvoteflyktning på hver kommune. Har ikke statsråden tiltro til at kommunene har mulighet til å kunne ta imot noe mer enn det når det gjelder kvoteflyktninger, særlig fordi man har bygd opp et godt apparat de siste årene fordi det har kommet mange flyktninger fra Ukraina?

Statsråd Astri Aas-Hansen [13:13:42]: Som sagt: De prognosene vi opererer med – særlig for ankomst fra Ukraina, men også fra andre land – gjør at vi har ment at det riktige nå er å foreslå et antall på 100 kvoteflyktninger. Det er 15 land i Europa som faktisk har et program for kvoteflyktninger. I verden er det i tillegg Canada, Australia og USA som har sånne programmer. Så at vi har dette programmet, viser også at vi tar det på alvor.

Med det samlede kvotenivået som er i Europa, var det i år ti land i Europa som mottok over 100 overføringsflyktninger. Ja, vi har i Norge over tid tatt imot mange kvoteflyktninger. Vi har hatt høye tall der. Fordi situasjonen i våre nærområder, med Ukraina, er som den er, har vi altså nå foreslått og mener at det er riktig å sette en kvote på 100.

Spørsmål 17

Tage Pettersen (H) [13:14:57]: «Regjeringen anslår i forslaget til statsbudsjettet for 2026 at det vil komme 14 000 asylsøkere til Norge i 2026, hvorav 10 000 ukrainere. De siste ukene har vi sett en stor økning i ankomstene av særlig unge ukrainere.

Tror statsråden fortsatt at disse tallene vil holde, og hva vil hun eventuelt gjøre for å redusere ankomstene eller sette kommunene i stand til å håndtere dem?»

Statsråd Astri Aas-Hansen [13:15:25]: Regjeringen fører en kontrollert, rettferdig og bærekraftig innvandringspolitikk. Norge skal vise solidaritet med og ta vår del av ansvaret for mennesker på flukt. Internasjonalt samarbeid og bistand til land i konflikt er viktig, og vår støtte til Ukraina ligger fast. Samtidig kan vi ikke ta imot flere enn vi som samfunn evner å integrere på en god måte. Vi skal stille opp, og vi skal stille opp på en god måte.

Siden månedsskiftet august–september har vi sett en økning i antall fordrevne fra Ukraina som kommer til Norge. Det gjelder i hovedsak unge menn og skyldes etter alt å dømme at ukrainske myndigheter har åpnet for at menn i alderen 18–22 år får forlate landet. Forut for denne økningen har ankomsttallene til Norge vært stabile og relativt lave det siste året, sammenlignet med de forutgående årene. I tråd med regjeringens mål for tidligere innstramminger har Norge i 2025 ikke mottatt en større andel enn våre naboland, altså etter de innstramminger som ble gjort av Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen. Andre land rapporterer også nå om en stor økning i ankomsten av unge menn, og vi har foreløpig ikke holdepunkter for å si at økningen er uforholdsmessig stor til Norge.

Det regjeringen gjør, er å følge nøye med på utviklingen. Vi har beredskap for at dette kunne skje, og vi ser at til tross for økningen som har vært den senere tiden, er ankomsttallene vesentlig lavere nå enn de høyeste nivåene som utlendingsforvaltningen og kommunene har håndtert tidligere.

Regjeringen er opptatt av at ankomsten av fordrevne fra Ukraina skal være bærekraftig over tid. Vi har som sagt gjennomført innstrammingstiltak for å beholde kontrollen på innvandringen, og vi vurderer fortløpende om det er behov for ytterligere tiltak.

Tage Pettersen (H) [13:17:35]: Takk for svaret. Det er helt riktig, som statsråden sier, at etter de innstrammingene som er gjennomført, ble det lavere ankomsttall, men per forrige uke er det altså registrert 9 312 søknader om kollektiv beskyttelse, i tillegg til rundt 1 000 ordinære asylsøknader. Ser vi på de siste fem ukene, har det vært omtrent en tredobling i antallet ankomster per uke. Da må jeg gjenta spørsmålet om hvor trygg statsråden er på de anslagene som ligger til grunn i statsbudsjettet for 2026, der man også skriver at det er spesielt stor usikkerhet knyttet til fordrevne fra Ukraina. I forrige spørsmålsrunde her, om kvoteflyktninger, ble det fra statsrådens side sagt at man har satt det tallet så lavt fordi man er usikker på prognosene.

Spørsmålet er hvordan statsråden kan trygge stor-samfunnet på at man faktisk kan forholde seg til de 10 000 – at det er reelle tall – som ligger i budsjettet.

Statsråd Astri Aas-Hansen [13:18:34]: For 2025 oppjusteres prognosene for antall personer som søker kollektiv beskyttelse, med 2 500, mens prognosene for ordinære asylsøkere reduseres med 1 700. Så totalt er det anslått at 15 200 vil søke beskyttelse i 2025 og 16 000 i 2026. Ved en uventet økning i antall asylansøker har UDI fullmakt til å overskride bevilgningen dersom det er nødvendig for å sikre en forsvarlig innkvartering av personer som søker beskyttelse. Så slik utlendingsforvaltningen er i dag, tas det høyde for det.

Tage Pettersen (H) [13:19:20]: Takk for svaret igjen. Som statsråden vet, står Kommune-Norge i knestående når det gjelder arbeidet med asylsøkere og bosetting. Sarpsborg kommune har vedtatt å lage en strategi for å redusere andelen flyktninger før bystyret tar stilling til bosettingsvedtaket for 2026.

I regjeringens budsjett er det foreslått å kutte 666 mill. kr til drift av asylmottak, 73 mill. kr til vertskommuner for asylmottak og 114 mill. kr i støtte til boere på asylmottak. Flere ankomster enn det er budsjettet for, resulterer da veldig fort i økte kostnader for nettopp kommunene og vertskommunene. I tillegg framkommer det også av regjeringens budsjettforslag at

integreringstilskuddet ikke dekker mer enn 90 pst. av kommunenes kostnader. Med andre ord må kommunene hente en tikroning fra andre områder for hver hundrelapp de bruker på integreringsarbeid, eller som de får dekket av regjeringen.

Hvordan kan da statsråden trygge kommunene på at man skal begrense ankomstene utover anslaget på 10 000 og dekke kostnadene kommunene vil få dersom anslaget bommer, og det blir høyere ankomsttall?

Statsråd Astri Aas-Hansen [13:20:28]: Da må jeg komme tilbake til at regjeringen skal ha en kontrollert, rettfærdig og bærekraftig migrasjon. Det ligger fast i vår innvandringspolitikk. Det at den er bærekraftig, betyr jo også at kommunene skal kunne være i stand til dette.

Og som sagt: Prognosene for 2026 er anslått til 16 000 totalt når det gjelder å søke beskyttelse. For UDIs vedkommende har en også fullmakt til å overskride disse bevilgningene, som jeg sa i svaret mitt på forrige spørsmål.

Fra regjeringens side følger vi med på dette. Vi følger dette tett, og vi har en løpende vurdering av behovet for innstramminger. Vi kan også raskt sette i verk tiltak hvis det er behov for det, slik en gjorde høsten 2024, ved å avskjære muligheten for kollektiv beskyttelse for nyankomne fra tilstrekkelig trygge områder i Ukraina.

Spørsmål 18

Anna Molberg (H) [13:21:58]: «I forrige stortingsperiode ble det innført store begrensninger i adgangen til å leie inn arbeidskraft. Institutt for samfunnsforskning har i juni i år evaluert konsekvensene av regelendringene og konkludert med at bedriftene i stor grad har erstattet innleie med økt bruk av overtid og midlertidige ansettelser. Flere faste ansatte, som var regjeringens hederlige mål, har i mindre grad erstattet innleide ansatte, kan man lese i rapporten.

Er statsråden enig i Institutt for samfunnsforskning sine konklusjoner?»

Statsråd Kjersti Stenseng [13:22:37]: Etter forslag fra regjeringen vedtok Stortinget endringer i reglene om innleie fra bemanningsforetak, som trådte i kraft fra april 2023. Endringene kom fordi det i deler av arbeidslivet hadde utviklet seg en praksis hvor innleie utgjorde en permanent del av virksomhetenes bemanning. I 2019 utgjorde innleie over 8 pst. av alle timeverkene i byggenæringen, og langt høyere tall enn dette var det i Oslo-området.

Samtidig med regelendringene satte departementet i gang en følgeevaluering og styrket statistikken om utleie av arbeidskraft. Dette arbeidet har skjedd og pågår i

dialog med partene i arbeidslivet. I tillegg har flere av partene på eget initiativ gjennomført kartlegginger. NHO har gitt Institutt for samfunnsforskning et oppdrag, som det vises til i spørsmålet fra representanten Molberg.

Det er positivt at flere aktører bidrar til økt kunnskap om utleie og innleie av arbeidskraft. Et felles kunnskapsgrunnlag finnes i tallene som virksomhetene rapporterer inn, gjennom a-ordningen, og som Statistisk sentralbyrå offentliggjør og analyserer. De forteller at mange flere gikk fra jobb i vikarbyråer til fast jobb i de ordinære byggebedriftene i perioden etter regelendringene. Dette kommer også fram i den delrapporten fra Institutt for samfunnsforskning som NHO bestilte.

At virksomheter tilpasser seg endringer på ulike måter, er ikke overraskende, og det er også i samsvar med de vurderinger regjeringen i sin tid la fram for Stortinget da regelendringene ble behandlet. Så langt ser det ut til at endringene i regelverket bygger opp under både flere faste og flere direkte ansettelser i et topartsforhold mellom arbeidstaker og arbeidsgiver. Dette er viktige målsettinger for regjeringen og stortingsflertallet som vedtok det. Trepartsforhold, som innleie, skaper uklare ansvarsforhold og kan svekke grunnleggende forhold som organisering, utbredelse av tariffavtaler, lokalt partsamarbeid og arbeidstakers medvirkning og medbestemmelse.

Anna Molberg (H) [13:24:49]: Jeg takker for svaret. Vi vet jo ikke om endringene statsråden viser til, skyldes regelverk eller endringer i konjunkturer. Det som er helt sikkert, er at bedriftene selv rapporterer om økt overtid og midlertidige ansettelser. Statistisk sentralbyrå meldte også før jul i fjor om at det var en økning på hele 36 000 midlertidige ansatte.

De sosialistiske partiene på Stortinget har jo også mye større ambisjoner. Både SV og Rødt ønsker et nasjonalt innleieforbud. Allerede før forhandlingene om budsjett har begynt, har Arbeiderpartiet måttet gi over 1 mrd. kr til ferjer og studielån – og dyrere blir det – men et nasjonalt innleieforbud koster ikke så mye penger for staten. Da er spørsmålet:

Kan statsråden garantere at det ikke blir ytterligere innstramminger i innleiereglene?

Statsråd Kjersti Stenseng [13:25:48]: Jeg tror ingen statsråd skal stå i Stortingets sal og garantere for hvilke eventuelle vedtak Stortinget vil fatte framover, men det jeg kan si, er at jeg er glad for at vi får kunnskap og forskning fra flere på dette området. Vi vet ennå ikke nok om hvordan regelendringene virker. Det er også derfor vi har satt i gang en følgeforskning, som Fafo fikk i oppdrag å gjennomføre. De la fram en delrapport i

2024 og skal legge fram sin sluttrapport i 2026. Jeg er opptatt av å hente inn kunnskap fra ulike aktører.

Tall fra SSB viser imidlertid at antallet ansatte i bemanningsbedrifter ble redusert med ca. 7 000 sammenliknet med perioden like før regelendringene. Nedgangen stoppet opp i 2024–2025. Færre leies ut til bygg, kontoryrker, lager og transport, men flere leies ut til industri, ingeniøryrker og helse og omsorg.

Det er helt riktig, som har blitt sagt her, at man ikke kan si nøyaktig hvor mye som skyldes regelverk, og hvor mye som skyldes redusert aktivitet i byggenæringen.

Anna Molberg (H) [13:26:57]: Det blir spennende å følge forhandlingene om budsjettet. Nå er budsjettet lagt fram, og vi ser dessverre ingen tegn til bedring når det gjelder å få flere inn i arbeidslivet. Vi har over 17 mrd. kr ekstra vi skal bruke på sykepenger, arbeidsavklaring og uføretrygd det neste året. Det er 700 000 nordmenn som står utenfor arbeidslivet. Det er en gruppe mennesker på størrelse med Oslos befolkning. Da er det et paradoks at vi har et enormt behov for arbeidskraft. Mange av dem som har falt utenfor arbeidslivet, vil gjerne komme tilbake, om ikke fullt ut så i hvert fall delvis. Så deltid og innleie kan faktisk bidra til at mennesker får foten innenfor en arbeidsplass.

Før innleieinnstramminger kom 40 pst. av alle ansatte i bemanningsbyråene fra arbeidsledighet. Etter regjeringens innleieinnstramminger er det tallet bare 23.

Er statsråden enig i at både deltid og innleie kan bidra til å inkludere flere i arbeidslivet?

Statsråd Kjersti Stenseng [13:28:01]: Jeg vil starte med å si at denne regjeringen ikke har noen planer om å gjøre nye endringer i form av innstramming i regelverket nå, som representanten Molberg spurte om i forrige spørsmål.

Jeg deler bekymringen over at det er for mange som står utenfor arbeidslivet. Det er også nettopp derfor vi har lagt fram en ganske offensiv jobbpakke i dette budsjettet. Vi vil senke terskelen for å komme inn for å finne flere veier inn i arbeidslivet for dem som står lengst unna.

Likevel: Arbeiderparti-regjeringen er opptatt av at det skal være en klar hovedregel om at arbeidstakere bør ansettes fast og direkte, i et topartsforhold. Det er ikke minst viktig at unge som skal inn i arbeidslivet, tidlig eller for første gang, møter et trygt og organisert arbeidsliv. Derfor har vi styrket regelverket slik vi har gjort – ved å gi de innleide flere rettigheter, ha flere faste og direkte ansettelser og sikre at det skal være seriøse bemanningsbedrifter.

Presidenten [13:29:00]: Dermed er sak nr. 2 ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [13:29:09]

Referat

Presidenten [13:29:09]: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.30.

